

మహామహిమ విద్య

(అతిమహావీరమహాదేవి)

ధర్మరక్షకత్వ హామలింగాచార్యులు గారు
రచించినది.

ప్రచురించినది:—
మహాదేవీ ప్రజ్ఞానయ్య అండ్ సన్స్,
అంబేద్కర్ రోడ్, కల్యాణంపేట,
కర్ణాటక.

శ్రీరస్తు.

మూడుచెప్పుదెబ్బలకథ

(అతిమనోహరమగుకథ.)

ఇది

ధ వి శే శ్వ ర పు సో మ లిం గా చా ర్యు లు గా రిం
రచియింపబడినది.

ప్రథమకూర్పు 1000 ప్రతులు

ప్రకాశకులు:—

మాదేటి సన్యాసయ్య అండ్ సన్స్,

ఆంధ్రా బుక్ షాపు,

రాజమండ్రి.

కాకినాడ;—పట్టపట్ట కేవలగిరిరావుగారి బాండ్ ప్రెస్‌యందు ముద్రింపబడియె.

1932.

ప్రతికూర్పు రిజిస్ట్రేషన్

[వెల రు 0-8-0.

భూమిక .

మహాశయాలాగా !!

ఈపాత్రమునందలి కథాసందర్భమునకు పాదరక్షాప్రయోగము ప్రధానముగనుటచే మోటుపదంబైనను, తలమానికముగ “మూడు చెప్పదెబ్బలకథ” యని యుంచకతీరినదికాదు. కథపేరువిన్నవారకీ పదము హాస్యాస్పదముగఁ గన్పట్టినను, దీనిజదివినవారలకీ శీర్షికయుక్తమని తోచకమానదు. ఇందలి విషయములు చరిత్రాధారములులేని కథాసందర్భములు. “బిడ్డలొగన్నలెల్లలకే నొప్పలబాధ” తెలియునన్నట్లు కల్పితపు కథలనువ్రాయుట బహుదుర్లభము. అయ్యది ప్రజారంజకమునుఁబొందుట మరియొకకష్టము. శక్తిసామర్థ్యములను యోచించుకొనక నిట్టిసాహసమునకుఁబూనిన నన్నుఁ బండితులు మన్నించి, యిందలి దోషంబులనుఁ దెల్పినచో గృతజ్ఞుడనై పునర్మద్రాణమున సవరించుకొనఁగలవాడనని విన్నవించుకొనుచున్నాడను.

ఇట్లు ,

సంపాదకుఁడు.

శ్రీరామసహాయం.

మూడుచెప్పదెబ్బల కథ

అనుక్రమణిక

పుట

1	ప్రతిజ్ఞ		
2	కృతనిశ్చయము
3	వివాహనిర్ణయము	...	10
4	పాణిగోహణము	...	18
5	ప్రతిజ్ఞాభంగము	...	23
6	విదేశగమనము	...	28
7	మాటువేషము	...	33
8	తలువనితలంపు	...	37
9	సమావేశము	...	43
10	పట్టాభిషేకము	...	48

మూడు చెప్పు చెబ్బలకథ.

1. పృథ్వీ.

భారత వర్షమునుకొన్నతర హిందూ గ్రామము చరిత్రాత్మకముగు ముఖ్యప్రదేశముగ నెన్నబడుచున్నది. అందు రాజపుత్రస్థానము రసపుత్రవీరులకుఁబట్టినిల్లు. అందనేకములగు స్వదేశస్వతాత్ర సాస్థానములు గలవు. ఆప్రదేశమునకు “వేదవతి” యను చివరచే ప్రవహించుచున్నది. అదే విజయపురాక్షేత్రమని సాస్థానముగలను. దానికి వేదవతియను నగరరాజము ముఖ్యపట్టణము. అచట భారతదేశశిల్పులచే గొప్పగొప్ప గుర్తములు నిర్మింపబడినవి. అందొకచోటయందు రానివసింపుచుండును. ఆసాస్థానము “విజయభూపాలుని” ను పేరుగల రాజు పరిపాలించు చుండెను, చిరకాలమునందుండియును నీరిచాశమునకు విజయులని పౌరుషనామము నిరుదముగా నెకలగూపతి నామంత ప్రభువులచేతను సార్థిక నామముగఁబలునఁబడుచుండెను, విజయభూపాలుని పాలనమందు వడు నెనిమిదిపరగణాలుగలవు. అందలిప్రజలురాజు నందు మిగులభక్తితోమెలంగుచుందురు. రాజును ప్రజలయొక్క కష్ట నిష్టశాఖులనుఁ బరిశీలించి, ప్రజలకష్టములే తమకష్టములుగ భావించి, ఎవరేమిఁజెప్పకున్నను తానుస్వయముగ విచారించిపరిపిన సదుపాయములఁజేయుచుండును. అందుచే తమప్రభువునందుప్రజలకుభక్తివిశ్వాసములు మొండు. రాజధర్మములయందు బహుజాగరూకతతో మెలంగుచుండును. మంత్రినామంతాదిభటవర్గము లెల్లరచేతను విజయునికీర్తిబాగుగా కొనియాడబడుచుండెను.

విజయభూపాలుని ప్రతిభ క్రమక్రమంబుగ దేశదేశములందు తటనువ్యాపించెను. ఇట్లుండయవనదేశభూపతియొక్కకుమార్తె గుణవతి

యనుబేరుగల యవతినబెట్టెను. నాటనుండియు గృహస్థధర్మంబులను నెరవేర్చుచుకాలముగడపుచుండెను. రాక్షసరాజశేఖరుల యన్యోన్య ప్రేమకెల్లరును సంతసింపుచుండిరి. పట్టపురాణిగుణవతికిఁ దగినట్లు తమరాజ్యంబునందలి స్త్రీలకెల్లరకును, పాఠశాలలుంచి, అందుగృహస్థాశ్రమ విధివిధానంబులను, పాకశాస్త్రమును, చేతిపనులునుమున్నగు కళలను నేర్పించుటకు నలసినంతధనంబు సంపాదించెను. పాఠశాలయందు తగిన యుపాధ్యాయులను నియామించి, స్త్రీలనువిద్యావతులుగాజేయకంకణముఁదాల్చెను. నత్సరమునకొక్కజారి స్త్రీలనుండరిని నొకచో సమావేశపఱచి తానుఁగూడనాసభకుఁ బోయివారివారివిద్యావిశేషంబులం బరీక్షించుచు, నుచితరీతులఁగు బహుమానంబు లర్పించుచు స్త్రీవిద్యను మరింతపోషింపఁజూపఁచుచు పరిసరింపుచుండును.

ఇట్లుకొంతకాలము గడచినపిమ్మట రాక్షసరాజశేఖరులమనంబునందు సంతానంబులేని విచారము నానాటికి నృధియగుచుండెను. “అపుత్రస్యగతిర్నాస్తి” యనెను ధర్మసూత్రంబులనుదలఁచుకొనుచు రాజు రాజకార్యములందు విముఖుడై యంతిపురియందు చింతాకాంతుడైకాలముగడపుచుండెను. ఇట్లువిచారి చిన నేమిఫలముగలదని తమ యాంతరంగిక ప్రధానినింబిలపించి తమకుఁగల మనోవిచారంబునుఁ దెలియపరచెను. వెంటనేయాప్రధానిపై నజ్జలను బిలపించెనట్లనాహూయమానులగు నాజ్యోతిష్కలు రాజదంపతుల జాతకంబుల బరిశీలింపసాగిరి. గృహగతులను బరిశీలించి సంతానయోగంబు తప్పకగలదనియు, ఏకపుత్రుండేదతయందే గలుగుననియుఁజెప్పిరి. అస్థానపురోహితులంబిలపించి గృహశాంతులంజేయ ననుజ్ఞంబుచ్చిరి. మరల వైద్యశాస్త్రవేత్తలనుబిలపించి సంతానంబు గలుగకపోవుటకు కారణంబులేమని ప్రశ్నించెను? రాజబంధుసమక్షంబున నాభిషగ్వరులిట్లుజెప్పఁదొడంగిరి. గర్భమందలి రజోదోషముచేనైనను, బీజమందలివైర్యదోషముచేనైనను శుక్లశ్లోణితసంయోగంబున జీవాణుసముదాయములకు యాకర్షణశక్తి లోపించిన సంతానంబుగలుగ నేరదనివక్కాఁగించిరి. అట్టి దోషంబులనుఁ బరిహరించుటకు గర్భవిరోధంబను ఫలఘ్నతంబును నాషధంబునేవించిన సస్సంతానంబుఁ బడయవచ్చునని యశ్వినీ దేవ

తులచే ప్రసాదింపబడిన యోగరాజంబనిజెప్పగా విని పరమానందాబునొంది యొక శుభముహూర్తంబున నారాజుదంపతు లిరువురును ఫలశ్రుతులగును సేవింపఁచుండిరి. ఇట్లు సేవించిన యారునూసంబులకే రాజపత్నియగుగుణవతి గర్భంబుదాల్చి మావనతుండగు సుపుత్రునిఁ బడిసెను.

నాటిదిగము పట్టణమందలి ప్రజలెవరును సుహదానందంబున తమవలీకకుఁ బుత్రుండుదయించెనని యుత్సాహముతోయత్సవములం జేసి సంతోషపాగరంబున నీమలామందిరి. సామంతభూపాలురెల్ల చును తమరాజునకు మంత్రపానమండగు సుతుండుదయించెనని విని సంతసించి, రత్నహారంబులును, వినోదాబులగు వాహనాబులును, చిత్ర విచిత్రములగు కిరీటాబులును, రథ, గజ, తురంగాదివస్తువిశేషంబులు కొల్లులుగావారివారిశక్తివనసరించి కానుకలన్నియుకొనుచుండిరి. అవి రాజంబులనన్నింటిని విజయుఁడుసంతోషంబున స్వీకరింపుచు, నొక శుభముహూర్తంబున తనయునకు నామకరణంబొనర్ప సంకల్పించెను. దైవజ్ఞులచే సుహూర్తమునిర్ణయింపఁబడినది. ఇట్లు పెద్దలచేననుష్ఠాతుండైనామంతభూపాలురనే గాక నేబదియారుదేశంబులనేలు రాజీరాజు మండలి నాహూయపఱచుసన్నాహంబున, నెల్లరకును నుచితరీతులగు శుభ లేఖలంపెను. భారసాల ముహూర్తమునకు పరస్పరప్రాంతరాజ్యంబులి కొంతనూకు విచ్చేయ వారికెల్లరకును యుచితసత్కారములం గావించెను. అవచ్చినరాజబంధుసమక్షమందు విజయుడు భార్యయు కుండై కల్యాణపీఠయందాసీనుండై, యథావిధిగా పురోహితులచే స్వస్తివాచకంబులాశీర్వాదింపఁగువారునకు “విజయప్రసాదండని” నామకరణంబుగావించెను. నచ్చిన రాజబంధు లెల్లరును నబ్బాలుని దీర్ఘాయుష్మంతుండగుగాకయని నాశీర్వాదించిరి. నాటిదివసంబున గురుజనబంధుమిత్రులెల్లరితోడనుషడ్సోపేతంబుగ సహపంక్తియుక్తుండై భుజించినవెనుక సహజమర్యాదలంగావింప వారివారి నిజనివాసంబుల కనిపె.

నాటనుండియు విజయ ప్రసాదుఁడు దినదినప్రవర్ధమానుండై గురువులయొద్ద విద్యనభ్యసించుచు కాలముగడపుచుండెను. విజయ

భూపాలుండును, గుణవతియును పుత్రసంతోషంబున కాలముగడపుచు పక్షిజలనెల్లరచేతను మన్ననలందుచుండెను. విజయప్రసాదున కిరువదియేండ్లప్రాయము వచ్చెను. వినాహముజేయుటకు తల్లిదండ్రులు సంకల్పించుచుండిరి. పరిసరప్రాంతదేశాధిపతులు గొందరు మీవిజయప్రసాదునకు వివాహమెప్పుడు జేయుదురు? రూపలావణ్యవతియగు మాకన్యకనిచ్చి మీతోవియ్యమంద గుతూహలమొందుచున్నారమని గొందరును, మీప్రసాదునకీవత్సరము వివాహముఁ జేయఁజచ్చయించినచో మానద్ద నొకకన్యకగలదనియు, ఆపె చిత్రపటమంపుడనికోరినచో పంపుచున్నామనిగొందరును, మాకన్యకంబెండ్లాడినఁ గొన్ని గ్రామంబు లరణంబుగానిత్తుమని గొందరును, తమతమ పుత్రికల ఛాయాపటములంపుచు పత్రికలులకై నిర్ణీయించుచుంటిమని గొందరును, వార్తలంపుచుండిరి. ఇట్లనేక ప్రాంతములనుండి యనేకవార్తలు ప్రతిదినమునువచ్చుచుండెను. ఈవార్తలుజూచినతోడనే తల్లిదండ్రులకు తమకుమారుని వివాహముజేయమరింత యుత్సాహపుచుండిరి. గాని వరప్రసాదుఁడు రూపలావణ్యతీత్యములకుమించిన కన్యకలనైనను, సహజబంధువులసంబంధములభించినదని సంతసించినను, వరప్రసాదుఁడు వివాహముఁజేసికొనుట కంగీకరింపడయ్యెను. తల్లిదండ్రులెంతబలవంతబెట్టినను వివాహమన్న సరకుసేయకుండెను. ఒక దినంబున తల్లిదండ్రులువిజయునిఁబిలిచి తండ్రి! వివాహమన్న బలుకరింపకుంటివి? నీయుద్దేశ్యమేమనియడుగ నిప్పుడేమి బెండ్లియని సిగ్గుచే బలుకఁజొచ్చెను.

విజయా? లేకలేక నీవొక్కరుండవే మావంశంబున నుద్భవించితివి. మేమును పెద్దవారిమగుచుంటివి. నీకుఁబెండ్లిగావించి మీదంపతులిరువురును కాపురముజేయుచుండ సంతోషంబునఁ గన్నులారఁ జూడవేడుకంబొడముచున్నది, అదియునుంగాక రాజబంధువులతో వియ్యమంది సుఖసాగరంబునఁ గాలంబు, గడపుచు రాజమర్యాదలం బొందుట మానవధర్మంబు. సంసారికధర్మంబుల నిర్వర్తించుకొనుట లోకమునందలి మానవధర్మంబుగదా? మనకుఁగావలసినధనంబును, ఆశీరతోటియును, గో, భూ, హిరణ్య, సముదాయములతో గూడిన

మూడు చెప్పు దెబ్బలకథ.

యష్టైశ్వర్యములునుగలవు. నీవుగూడనొకగృహస్థుడవై పుత్రవంతు
 లగుచునునుటయే మామభీష్టమని పరిచరివిధంబులఁజెప్పు జననీజనకుల
 కేమియుం జెప్పటకు నోరాడక నిట్లుజెప్పందొడంగెను. జననీ జనకు
 లారా “నాకింకను విద్యాభ్యాసము పూర్తికాలేదు. పస్త్రుతముతరక-
 మీమాంసాదిశాస్త్రకళాస్త్రములఁ దెలిసికొనుచుంటిని. పిన్న వయ
 స్సునందే వివాహమా? “వివాహోవిద్యనాశాయా” యనెడులోకో
 క్తివినమే? తమకుఁజెలియని ధర్మాబులులేవు. స్వేచ్ఛాప్రపంచమున
 యున్నతాశయాభివృద్ధికాటంకము. వివాహమొక సంసారబంధము.
 అయిననూస్త్రీలు చంచలమతులు తొల్లివిష్ణువుతనభార్యలక్ష్యుని తన
 వక్షసలమందునిలుపుకొనెను. శివుండు తనయర్ధాంగియగు చాంపతినితన
 యర్ధశరీరిణిగాఁజేసికొనియెను. బ్రహ్మదేవుని కత్తిసరస్వతిని తనవాళ్లు
 నందిమకొనెను. సకలశాస్త్రపారంగతులగు, మహనీయులే యిట్లు
 వర్తించుచుండిరి. శ్రీరామచంద్రుండు సీతంబెండ్లాడి యనేకములగు
 నిడుమలంగుడిచె. నలుఁడు, హరిశ్చంద్రుండు, మున్నగువారు భార్యా
 బిడ్డలను విడనాడి అరణ్యములందు సంచరించిరి. సప్తసముద్రంబులై
 ననూ నీదవచ్చునుగాని సంసారసాగరంబు నీడుట దుర్లభంబు. పూర్వ
 పుయుగములందే స్త్రీలతోనిడుమలనుభవింపలేక గృహస్థాశ్రమంబు
 లనువిడనాడి సన్యాసాశ్రమంబులనుస్వీకరించి,మహర్షులైతపోవనంబుల
 కరగి భగవధ్యానపరామితి తరించిన వారలనేకులుగలరు. కలికాలం
 బున నికజెప్పవలెనా! తఱ్ఱి నికకొంతకాలంబు నన్నిట్లు బ్రహ్మచర్యం
 బున నుండనిండు. తరువాతఁదమయిచ్చవచ్చినట్లు మెలంగువాడనని
 సాదరంబునఁజెప్పు పుత్రునిగాంచి; కుమారా! నీవిల్లుయోగ మతంబవ
 లాబించి విరాగివలె నాకు ధర్మోపదేశంబులుగావించువని కలనైనం
 దలంపలేదు. విజయవంశమునందుద్భవించి, వశంబు సీమూలంబున
 నిర్వంశంబునొందుకాలము సమీపించినట్లున్నది. మనరాజ్యాధికముందు
 పరులయధీనమైపోవును. నేటితో వ్రజకును, మనకును సంబంధము
 తొలగిపోవును. తొల్లి భారతవంశంబంతరించిన సమయంబున వేద
 వ్యాసమహర్షిసైతమును, అంబిక, అంబాలికలను, విశ్వస్త్రలాబరిగి
 హించి వారివలన సంతానంబుఁబొంది కుటుంబమును నిలువఁబెట్టి చం

ద్రవంశంబుధరించెగదా? అట్టియెడ, నీవాగర్భశ్రీమంతుడవైననీకిట్టి దురాగతంబుతగదు. మాకీగర్భశోకంబుపెట్టక తగినకన్యనుఁ బాఁచి గ్రహణంబుచేసికొని, వంశోద్ధారకుండవై మనుము పెట్టివేదాంతములను కట్టిపెట్టుము. నీవలె నందఱును విరాగులైనచో ప్రపంచకంబెల్లు వృద్ధిపొందును? “అపుత్రస్యగతిర్నాస్తి” యనెడు నార్యులపలుకులను వినుమే? గృహస్థాశ్రమంబు స్వీకరించి సంతానసౌఖ్యమనుభవించిన తరువాత యిచ్చవచ్చిన యాశ్రమంబుస్వీకరించి భగతారాధనంబుచేసికొనుచు ముక్తిగాంచుటకర్తవ్యంబు గాన తగినకన్యంబెండ్లాడి పుత్రీవంతుండవై మనుమనుటయు, నంత విజయప్రసాదాడేమియుం బలుక నేరక, తమయాజ్ఞలకు మీరువాడనుగాను. పగ్గతివైపరీత్యంబులం జూడ మిగుల విసుగుఁజెంది నట్లుటినిగాని సుగుణవతియగు కన్య నెల్లులభించునోయని నామనంబు తల్లడమందుచున్నదన, భూపాలుండిల్లనియె నాయనా! “బుద్ధికర్తానుసారణీ” యనుట నెఱుంగమే? ఏదియెల్లు జరువలెనో నయ్యది జన్మదుధ్యంబునఁజెల్లక తీరదు. నీమనంబునా దెంత మాత్రమును సంకోశముఁజెందకమనుటయు, ప్రసాదండ్ల యాలోచించుచూ, నాకొక్కయుపాయంబు లోచెడిని శేలవైనచో విన్నవిం చెదనన, భయంబువీడి వాక్యచ్ఛమని భూపాలుండువలుక, తండ్రి నాకొక్కనియమముఁగలదనియు, ఆనియమంబున కేరాజకన్య యంగీకరించునో యాకన్యంబెండ్లాడఁదలంచెనని బహిరంగపరచుడు. అదియ నాయభీష్టంబున నీయుద్దేశ్యమును నాకెఱింగింపనిదెల్లుసమకూడునన ప్రసాదాడిల్లని తండ్రితో చెప్పుదొడంగె.

శ్రీలకు స్వాతంత్ర్యంబు లేకుండఁజేసి పురుషులయాజ్ఞలకు వశపర్తులైయుండునట్లు పరీక్షార్థమై “నాచే మూడుపాదరత్నాపయోగంబులను, ఏకన్యదినుటకంగీకరించునో” యట్టికన్యను బరిగ్రహించి మీ యిచ్చవచ్చినట్లు వర్తించువాడ. నిదియే నావ్రతమని తనహృదయస్థితాభిప్రాయమును వెల్లడించెను. తండ్రివిని నాయనా! నీకోరిక నీహృదయమంగీకరింపవచ్చునగాని, లోకులువిన్న నేమందురు? సంబంధమున్నపరిహసించురు. గాక యీరాజుతటి యవివేకియని ఎల్లరును దూరుదురు. లోకావదంబు భరింపజాలను. దీనికేదైన యుపాయంబు

వన్నవలెను. అయినను నీయభీష్టంబు నెరవేర్పరచుకొనెదను. కొంత వరకు వివాహముచేసికొనుట కంగీకరించెదా! యని యనుకొనుచుండ నింతలో భోజనంబునకు జయధ్వనంబు వినిబడిన చందరును లోనికిరిగిరి.

2. కృతనిశ్చయము.

సూర్యభగవానుడస్తాద్రికేగుచుండెను. శుకపికశారికాది పక్షి గణంబులుశృంగారరసంబున హెచ్చరికతోజేయు గలకలారావంబులు వీనులకు విందుజేయుచుండెను. మలయానిలుండచెలరేగి చల్లని మందమారుతమునిచ్చుచుండెను. బవలంతయును కష్టపడిషనిజేయు మానవ సంతతికి శ్రీమదీర్పకొనుటకోయన నదీతీరంబునకుఁ జల్లగాలికై నుకు మారులెల్లరును బయలుదేరుచుండిరి. పిన్నవయస్కుల దంపతులిడే సమయంబని శుచిర్భూతులై శెల్లనివసనంబులుంధరించుకొని విహారమునకై బయలుదేరుచుండిరి. పశ్యాంగనావాటికలందలి వేశ్యాంగనలు విటులను వశపరచుకొనుటకై, శృంగారముగా నలంకరించుకొని, ఆరామములందాసీనులై పోకెలుమీటుచు, వీనులకు విందుసేయుచు మానసంబులుఁపల్లవింపునట్లు రాగంబులం బాడుచుండిరి. అట్టిసమయంబున విజయప్రసాదుఁడు పనవిహారంబునకై బయలుదేరెను.

అందందు కరస్పర్శంబులనుజేసికొను స్వేచ్ఛావిహారులగు స్త్రీపురుషుల యన్యోన్యప్రేమానుబంధంబులనుఁ జూచుచు, ఖడ్జూర, ద్రాక్ష, మల్లికా, మాలతీ, నికుంజంబులమధ్య నొకవేదికయందాసీనుండై దనలోదానిట్లు తలపోసికొనుచుండె. ఇస్సీ వివాహమన్న నేమోయనుకొంటి; ఈకరస్పర్శంబులంజూడ నాకును వికారంబు వొడముచుండె; అయ్యో; ఏమినాదురదృష్టము. నాతండ్రి నన్నేక విధంబుల వివాహముఁజేసికొనుమని నయంబునఁబయంబున నొడంబరచినను వెరినై సాకులంబన్నుచు, ముందెన్నడో చూతమని మిమఁజెట్టుచుంటిని. సద్వంశంబునంబుండఁబుచ్చిన, నేరాజకన్యకయైనను పాదరక్షాప్రియోగంబులకొడంబునా! ఏమినావెట్టి నామనంబు వికారంబుజెందుచున్నయది. నామితృలకువలె వివాహంబాడి, నిట్టి యారామంబులందు విహరించుభాగ్యమెన్నటికి లభించునాయని నామనంబు

వ్యభూరుచున్నది. ప్రాతినఁగలదని తండ్రిగారు ప్రకటించిరి. దానినెట్లు యుపసంహరించుకొందును. అడినమాటఁదప్పట తుత్రియధర్మంబు గాదు. ఏదేశాధీశ్వరునికన్య, ఎట్టిసద్గుణసంపన్నలభ్యమగునోకదాయని పరిపరివిధంబులం దలపోసికొనుచు నారామంబువిడచి యంతిపురంబున కరిగెను.

ఒకనాటియుదయమున విజయపురాధీశ్వరుఁడు దర్బారు జేయు చుండెను. బాహిక, యవనదేశములనుండి విజయప్రసాదునకుఁ దమ తమ కన్యకలనిచ్చుటకుద్దేశించి వారివారి చిత్రపటంబులతో నాయా రాజపురోహితులరుదెంచి, దర్బారునకు విచ్చేసిరి. వారివారికిందగినట్లు దర్బారునందాసీనులైరి. విజయభూపాలుండు వారినింజీరి తేమసమాచారంబులందెలిసికొనెను. పురోహితుల యాగమనకారణంబడగెను. ఆపురోహితులు సంగతులు విన్నవించుకొనుచుతమయేలికలచే ఁంఁపఁ బడిన చిత్రపటంబులను రాజునకర్పించిరి. వానిని వెంటనే తనకుమారుండగు ప్రసాదునకనిచ్చెను. ఇంతలో తనపుత్రుని ప్రతిజ్ఞను పురోహితులకెఱింగించెను. ఆసమాచారంబువినుటతోడనే యీవంతసంగతిని మావలిక కెఱింగింపగోరుచున్నారమని, విజయునియొద్ద సవర్యలం గొని తమతమ దేశంబులకుఁ బయనమై వెడలిరి.

దర్బారునందు గుసగుసలు బయలుదేరెను. క్రమక్రమంబుగ పురమునందెల్లయెడలను రాజయొక్క యవివేకత వెల్లడియయ్యెను. దేశదేశములంగల రాజులెల్లరకునుఁదెలిసిపోయెను. ప్రసాదుసకుఁబిల్లనిచ్చిన చెప్పుదెబ్బలెవ్వరుతిందురని విలాసార్థముగాననుకొనసాగిరి. ఇట్లు కొంతకాలముఁగడచిపోయెను. వివాహము క్రమముగా వెనుకఁ బడెను. తల్లిదండ్రులవిచారము నానాటికి హెచ్చుచుండెను. గాని తమప్రియత్నమంతయును వృథాయగుచుండెను. నాయూరిసందలి సంతర్పణములందును, వివాహములందును, సమారాధనలందును నిది యొక వింతసమాచారముగఁ బరిణమించెను.

ఇట్టివింతసమాచారమును వినినవారెల్లరును తమకన్యకల నీయ నిరాకరించుచుండిరి. సంస్థానముయొక్క గొప్పతనమునుఁగూర్చియు, విజయునిపాలనమునుఁగూర్చియు గొందరురాజులు తమ కన్యకలనీయ

నంగీకరించుచుండిరిగాని, తమతమకుమార్తెలయక్రమకర విధానంబుల నొల్లమని ఖాడితముగ నిరాకరింపుచుండిరి.

విజయభూపాలసంస్థానమునందలి పశ్చిమలయందును, సామంత రాజ్యంబులయందును ప్రసాదునికి వివాహముగాకపోవుటచే నొకగొప్ప కళంకముగానుండెను. వచ్చినసంబంధములెల్లనుఁ దిరిగిపోవుచుండెను. ఎవరేమిచేయగలరు. “బుద్ధికిర్యాయపారిణి” నున్నట్లు పనునెనిమిది పరగణాలపట్టణమైననేమి? ప్రియోజనముని ఎల్లరునుఁబొందుచుండిరి.

విజయనకు మరలతెలివారము మోచుచుండెను. పశ్చిమాదు నకు వివాహముగాలేదని దినమొకయుగముగఁ గడపుచుండెను. ప్రసాదునింజేరి నాయనా! నీవిద్యానిశేషమితీరుచున్నది. సకలరాజబంధు కోటియందును నన్నొక యశవేగిఁబొందుచున్నాడు. వచ్చిన సంబంధములెల్లను తిరిగిపోవుచుండెను. ఇందులకుఁ గర్తవ్యమేమని బలికెను.

తండ్రి విచారి పడుడు. మనయాస్థానమునందలి వైష్ణవము నాకు గొప్పయిటసంబంధము యీసంవత్సరములో వివాహముగు ననియు, సన్మణవతియగు విద్యావతి నరించుననియు, ఆపెనలన మన వంశమభివృద్ధియొందుననియు, ఆసంబంధము మనసంస్థానమున కీశాన్య దిశయందగుననియుఁజెప్పెను. యోగము కాలము కర్మము మంచివైన గాని ఏదియునుఁజేకూరకు.

తొల్లి గౌతమునిభార్య అహల్యాదేవి ఇంద్రునిచే మోసగింపఁ బడినప్పుడు గౌతమమహర్షినిహారణముగ నహల్యనుఞ్చాతిగాశపించెను గౌతముడు విద్యావంతుడే! ఏమిప్రియోజనము? ఆపెకు కాలము సమీపించినది. నిష్కలంకహృదయగునకచే సీతాస్వేషణమునకై యామార్గమునఁ దలువనితలంపుగ సంచరించు శ్రీరామచంద్రుని పాదధూళి సోకినంతమాత్రమున నాతయై శాపవిమోచనంబు నొందఁగలిగె. జాతకఫలప్రభావంబు ననుభవింపకతీరదు. అంతమాత్రమునకై నిస్పృహంబెందరాదు. ప్రియత్నముచేయక నేకార్యమును సమకూరనేరదు. మూకీభావంబున నున్నంతకాలమును మనకియప్రితిష్ట వీడిపోజాలదు. మనయాస్థానపండితులనుఁగొందఁజిని యనుకూల ప్రదేశములకుఁ గన్యకల నస్వేషణార్థమై బంపవలెను. ఎవ్వరైననూ

పాదరక్షాప్రయోగసందర్భములం దలంపునకుఁదెచ్చిన నదియొక పెద్దసమస్యయనియు, నద్దానిని భేదింపఁగల విద్యాసతి లభించుననిఁ బ్రచార మొనర్చుచుంటిమనియుఁ జెప్పినంగాని మనకుఁగలిగిన యపవాదమునుఁ దొలంగించుకొనఁజాలమని చెప్పిన, సుతుని పలుకులకు సంతసించి నొకశుభమువలన గ్రంథున యిరువురపండితులను కన్యా నేషణార్థమై పిదేశములకంప కృతనిశ్చయమైయుండె.

3 వివాహనిర్ణయము.

మఱుచటిదినంబున భూపాలుండు దర్బారుఁజేసెను. మంత్రి సామంతులెల్లరునుఁ గొలుపుదీర్చియుండిరి. నాటిసభకు యవరాజు విజయప్రసాదుఁడుఁగూడ వచ్చియుండెను. ప్రైవట్టుపండిత దత్తకాచార్యులవారు, సభకు రానికారణంబును ప్రధానమంత్రి నడిగెను. వెంటనే వారికి నర్తనూనముపఱచెను. ఇంతలో గృహసంబంధముగు భార్యాభర్తల వివాదమునుఁ పరిష్కరింపనొచుటకుద్యక్తులైరి. పురజనులీవివాదమునుఁజూడ సభఁజేసెంచిరి. లలితాంబను పిలువఱచెను.

రాజు:—నీభర్తతో కాపురముచేయుటకు నీయభ్యంతరమేమి?

లలితాంబ:—మహారాజా! నాలభ్యంతరమేమియును లేదుగాని అంతటి భూర్తుఁడును, మూఢుడును జగతిపైనుండడు. నాతలిదండ్రిలు నాగొంతుగోసిరి. యాతని కట్టుబాట్లు సహింపనేరక పుట్టినింటికడనుండ వలసివచ్చెను.

రాజు:—అంతటి కఠినాత్ముడా? ఆతఁడొనరించిన దుర్మార్గములను కొన్నింటినిజెప్పుము?

లలి:—మనవిచేసికొందును. తాజట్టినకుందేటికి మూడేకాళ్లని వాదించుయహంభావుఁడు. సద్ధర్మవర్తనులగు తమ్ములపై లేనిపోని యభూతకల్పనలుపన్ని దుర్వదంతులువైచి కష్టపెట్టుచుండును. సంసార కృత్యములందు తనకన్న నెవ్వరికేమియుం దెలియదనియు, నన్ను నాపుట్టినింటివారినిండిట్టిపోయిచుండును. సమాధానముంజెప్పిన పాదరక్షాప్రయోగంబులు సిద్ధంబులు. పూజ్యులగు తల్లిదండ్రులను నోట వచింపరాని దుర్భాషలనాడుచు దినమొకయుగముగ గడపుచుండును.

కర్తృపత్తనముం జేయుచుండును. నాకు కట్టబట్టయు వేళకన్నమునుం బెట్టక హింసింపుచుండెను. తనుబోటిప్రభువులుకాపాడవేడుచున్నాను.

భర్త-నారయ్య పిలువబడెను.

రాజు:—నీభార్యకును నీకును గలనివాదమేమి?

నారయ్య:—ఆయ్యా పిలుయునులేదు. నాలిత్తమామలు తక్కువ కులపుసంబంధులు. మగ్నానికేనివారు. నాతల్లిదండ్రులకు మంచిచెడుగులు తెలియక సంబంధము సేసినారు. నాభార్యను పంపుట గాని, పునస్సంధానముం జేయుటగాని, పెల్లనూలమున నీ జరిగినది. నాటనుండియు ఇంటనేయుండినది సంసారమంతయు గుల్లకసి ఇంటగల సొమ్మునంతయు మిడగాడ వశమున సేసినది. ఇట్టి కులభ్రష్టనాయుంట నుండగదని నెట్టివెచ్చి తిరుగ మదియొకభార్యను వివాహమాడితిని బాబూ.

రాజు:—జదియును కున్న పాదెన నేమిచేయుచువు?

నారయ్య:—బుద్ధివచ్చుకొని జాగ్రూకతతోకాపాడుకొనెదను

రాజు:—నీ యిప్పటిభార్యకునివసంజాతయేనా?

నారయ్య:—ఆరువందలిచ్చి తెచ్చుకున్నది. సత్కులసంజాతల తో సంబంధభాంధవ్యములుగలది. అది నీచసంభవకాదు.

రాజు:—సో నీప్రసక్తన నీసాక్ష్యమునలననే ధృవపడినది. వేరే సాక్ష్యవక్కురలేదు. నీభార్యలలితాంబకు నెలకు ఆరుమాడల భరణమిచ్చుకొమ్ము పొమ్ము.

అని భూపాలుడు చెప్పినతోడనే నారయ్యప్రాణములులేక నిశ్చేష్టితుండై యింటకేగెను. చేయుపదలేక కాయక్లేశములనుభవించు చుండెను. నితలో పండితదత్తకాచార్యులవారు విచ్చేసిరి.

రాజు:—ఆచార్య విజయప్రసాదుని వివాహప్రయత్నమునకై తామును పండితవితలచ్చతోపాధ్యాయులవారునుకలసి పాంచాలదేశా ధీశ్వరుండగు శ్రీమనంత పద్మనాభభూపాలుని పుత్రిక నడుగుటకై పాంచాలమేగిరావలయును. ఆపె మిగుల విద్యావతియనియు, రూప వతియనియు వింటిమి. వారితోవియ్యంబాద యుక్తంబుగనుండును. పయసంబునకు శుభముహూర్తమాలోచింపుడని, రాజు దర్బారువిడచి

యంతిపురికిరిగెను. అంత నాపండితులు ముహూర్తమాలోచింప సాగిరి.

పండితులపయనము పుష్పబహుళసప్తమీ కన్యాలగ్నంబున ముహూర్తము నిర్ణయింపబడెను. యథోచితమగు దుస్తులతో పండితులు రాజనొద్దశైలవుండెడి కొని పాంచాలమునకుఁ బయలుదేరిరి. మార్గమధ్యమందున్న రత్నభాగపురమందలి బాటసారులసత్తమునందు బస చేసి భోజనసామగ్రిలను సేకరించి పచనమొనర్చుకొని భుజించిరి. వెంటనే గమ్యస్థానముఁజేరుటకు బండికై నెమకుచుండ మిగులబడలికగా, మార్గాయాసముఁజెందుచు నిట్టూర్పువిడచుచూ వచ్చుచున్న నిరువురఁచాందసులను సమీపించిరి. వారింజూడగనే విఠలచ్చటోపాధ్యాయులవారు ఆర్యా; తమచేదేశవాసులు; తమపవిత్రీనామంబు లెయ్యవియో వినగోరుచున్నామని ప్రశ్నించెను. మహామహులారా! మాదిపాంచాలము. శ్రీలనంతపద్మనాభభూపాలుని యాస్థాన విద్వాంసులము. నాపేరు భానోజీ; వారిపేరు ఖండోజీ పండితులని బిలతురు.

విఠల:—పండితవర్యులారా! తామిటకుఁరాగతంబేమి?

భానోజీ:—మహాశయులారా!! మాయేలికపంపున రాజకార్యార్థమై రాజపుత్రమునందలి విజయపురాధీశ్వరుని దర్శనార్థమరుగుచుంటిమి. మరచితిమి తమపవిత్రీనామములు, యనికీయు శైలవీయగోరెదము.

విఠల:—ఓహోయటలనా; ఆడబోయిన తీర్థమెదురైనట్లు మాదియు వేదపఠేనగరమే? విజయపురాధీశ్వరునిచే పోషింపబడు యాస్థానపండితులము. నాపేరు విఠలచ్చటోపాధ్యాయులు, వారి నామము పండితదత్తకాచార్యులవారు. మారాజుపంపున మీలిక దర్శనార్థమరుగుచుంటిమి.

భానోజీ:—ఆరాజకార్యంబెద్దియో విని సంతోషింపవచ్చునా?

విఠల:—ఆ, అవస్థము వినఁదగినదియే? మాభూపాలునకు విజయప్రసాదుడనెడు నిరువదిరెండేండ్లప్రాయముగలసుతుండుగలఁడు. మారాజునొద్ద సకలసద్గుణవతియగు విద్యావతియగు పదియారేడుల

ప్రాయముగల కన్యకామణిగలదని నినియుంటిమి. అక్కన్యనకుగుటకే పోవుచుంటిమి.

భానోజీ:—నోహా! శుభస్మశ్రీమృంబవస్యంబు మేమును వరా నేష్వణంబునకై వేదవతిపోవుచుంటిమి. ఆసంబంధవిషయములనుమనమే సావధానముగ విచారించవచ్చును. తరువాత నందరమునుగలసి సాంచాలమునకేగి సబంధము నిరవచయకొని తక్కిన కార్యములు జరుపుకొనుటకు వీలుండును గదా?

వికల:—సరే మేముబసచేసినసత్త్రిమునకుఁబోయి సావధానముగ సంభాషించుకొండిము రండు. అచటయు నున్నరును బసకేగి రత్నకంబళముపై నాసీనులై నిట్లా ప్రార్థించుకొనిరి.

దత్తకా:—ఆర్యా మీరాజగారి సందేశ మేమి?

ఖండో:—పండితవర్యా విజయప్రసాదుని చిత్రఫలకమొండు మానుసానమునకువచ్చె, వానిరూపరేఖానిలాసంబులక చెప్పునందుచు దాని న. నిపురికంపె. మీరాజునకు ప్రజలయందనురాగముమొడగుటచే దేశమందలిరాజులలో మిగుల ధర్మజుండని ఖ్యాతిగాంచెను. అట్టివారిలో విద్యమంద గుతూహలముగలిగెను. గాని మీప్రసాదున కింతవరకు వివాహముచేయకుండుటకు గతఃపెద్దియో తెలివిచ్చెదరా?

దత్తకా:—మరేమియునులేదు. ప్రసాదునకు తర్కమీ మాంస శారీరకశాస్త్రములు పూర్తిగానిదే వివాహమాడుటకు నిచ్చగింపకుండా అందుచే యుపేక్షింపఁబడినది. మీనిర్ణయము వినవేడుకంటబాడముచున్నది.

ఖండో:—మానిర్ణయమునకేమున్నది. వారి వంశమర్యాదల ననుసరించి అట్లున కైదుగ్రామంబులరణంబుగానిచ్చి రాజమర్యాదలను సక్రమంబుగ జరుపుటయే?

దత్తకా:—సంతోషము. వానికేమిగాని పెద్దకుమరితెయిపుడేమి చదువుచున్నది? ఆపెవనితనామ మెయ్యది?

ఖండో:—కాళిదాసశ్రీయముమాత్రమేపూర్తియైనది. ఆపెను ప్రభావతీయనిలెతురు.

దత్తకా:—విద్యాగురులెవ్వరు?

ఖండో:—మా భానోజీపండితులవారే.

దత్తకా:—అటులైన పండితమహాశయా; మాదొక్క మనవి గలదు. సావధానముగ నాలోచించి కార్యసాధనవిధానమునకుంగడంగ వలయు.

భానోజీ:—అయ్యది పెండ్లికుమార్తెవలన నైనచో అవస్యము సమకూర్పబ్రయత్నించెదను శేలవిడు.

దత్తకా:—మాప్రసాదాడొక స్నేహితునకొక సమస్య ప్రసంగవశమున నిచ్చెను. దానినాతడు పూరింపలేకపోయెను. అంత నా ప్రసాదండు పకపకనవ్వుచు నోహోనిదియేనా? నీపండిత్యము సాధారణముగా చదువుకొనిన స్త్రీల్ని సమస్యలుపూర్తిచేయగలరని హేళనముగావించెనట. అంత నాస్నేహితుడు నీవువరింపబోవుకన్యక కాసమస్యనిచ్చి పూరింపుమనెను. అట్లమె పూరింపలేకున్న మూడు పాదరత్నప్రయోగంబులదినుట కంగీకరించెనుకన్యకే బెండ్లాడుదువాయని పాదరంబునంబలుక; విశ్రమా; నీనన్నయట్లే యాసమస్య బూరింపలేకున్న పాదరత్నప్రయోగంబులందిన సమ్మతించినకన్యకే నివాహమాడెదను. ముమ్మాటికిని నిశ్చయమని ప్రతినబట్టెను. ఆసమస్య భార్యాభర్తల యన్యోన్యాను ప్రేమానుబంధయుతమగునదిగాని బహిరంగవరచునదికాదట! గావున అట్టినిగ్గయమునకు మీకన్య నొడొబడతురా?

భానోజీ:—ఇదియేనా మీకోరిక యిది రాజవరకునుబోవనక్కరలేదు. మారాజకన్య ప్రభావతియే నవలీలగబూరింపగలదు. బూరింపలేకున్న భర్తచే ప్రయోగంబులదినుట గులహీనమగు నమర్యాదగాదు. యీసంగతి మీరెవ్వరితోడను బ్రస్తాపింపనక్కరలేదు. తొల్లిరాముడు రజకునిమాటలకలరి లోకనిందబడజాలక నిండు గర్భవతియగు సీతనరణ్యంబునకనిపెను. తన నిష్కళంకహృదయము తేటపడునట్లు సీత నగ్నిగుండమునబడినగాని రాముడు పరిగ్రహింపలేదు. దానిలో నిదియెంతవని.

దత్తకా:—(అంతరంగమున మిగులసంతసింపుచు) అటులయిన మనమందరమును శ్రీలనంత పద్మనాభమహారాజునొద్దకరిగి అచ్చటనే

మూడు చెప్పబడే బృలకధ.

వివాహముకూర్తము నిశ్చయించుకొని ముందుప్రియత్నములు జరిపుకొందమని ద్విచక్రీనశ్వవాహనామానుషులై నల్వరును యారాతి పండ్లొందుగంటలకే పాంచాలాబున కరిగిరి.

మరుచటిదినముదయముననే పండితులెల్లరును పాంచాలదే ధీశ్వరుని దర్బారుసాదాసీనులైరి. మరికొంతసేపటికి రాజు యామునకు విచ్చేసెను. సభాసదులెల్లరును సైవారములుసేయుచు నిలువబడిరి. రాజు సింహాసనమధ్య్మించెను. సభికులెల్లరును దమతమ యాసనములగదాసీనులైరి. రాజపుత్ర పండితులిరువురునుమాత్రమట్లే నిలువబడి శ్లోకపూర్వకముగ రాజనాకీర్వదింపఁ ప్రారంభించిరి. ప్రథాని వారింజూచి తమపవిత్రనామంబులు వినగోరుచున్నామనియెను.

అమాత్యశేఖరా! నావేరు దిక్షకాచార్యులు నాసహపాతి విఠలచ్చటోపాధ్యాయులు. మాది వేదవతీనగరము నివాసస్థానము. శ్రీవిజయపురాధీశ్వరుని యాస్థానపండితులము. అని జెప్పటతోడనే శ్రీఅనంతపద్మనాభభూపాలుఁడు సింహాసనమునుండిలేచి పండితులకడకుపాదచారియైనచ్చి కరస్పర్శనములంగావించి తన సింహాసనముప్రక్క నాసీనులంగావించి తేనుసమాచారింబులడుగుచు, ఖండోజీ, భానోజీ, పండితుల సనూవేశముసంతయునునివేదింప రాజు మిగుల నాశ్చర్యమభివంబించి, తమపండితులవలన సౌబంధనిర్ణయమును పండితుల యాగమనంబును విని సంతసించి తమపండితులసభినందించి, రాజపుత్ర పండితులకుచితరీతి సవర్యులంగావింపనియోగించి, పండితులభోజనములయినవెంటనే తమ యంతిపురంబునకు రాననుజ్ఞయిచ్చి తానంతిపురి కరిగెను.

పండితులును నిష్టాగోష్ఠితోమృష్టాన్నఫలరసంబులంగ్రోలి, తాంబూలచర్వణంబుజేసికొనుచు రాజాంతఃపురంబునకుఁ బయనమైరి. పండితులరాకకై హజారముకడనొక పత్రీహారుని నియమించియుండెను. పండితులు వచ్చుటతోడనే బ్రతీహారుఁడు సమాచారంబెరింగింప లోని కరిగి వారిశెలవుఁగైకొని పండితులను లోపలకుఁదోడ్చినివోయెను. చలువరాళ్లపైవైంతివంతలగురంగులతోనమర్పబడిన లతావిశేషంబులంజూచుచు నిలుపుటద్దంబులతోనింపబడిన యొకహాలునందలి సోఫాలపై

నాసీనులైరి. రాజు వారిననేకవిధంబులఁ బహూకరింపుచు వినాహ సంబంధవిషయములను సాంతంబుగానడగి తెలుసుకొని సుముహూర్తము నిశ్చయించుటకుఁ జాతకములం బరిశీలింపుచుండిరి.

నింతలో భానోజీపండితుఁడు రాజకన్యకచే నాహూయమానుఁడై ప్రభావతీచెంతకరిగిను. ప్రభావతీయు తనపండితునిగాకకై సంతసింపుచు యుచితాసనంబునం గూర్చుండనియోగించి ప్రయాణ సమూచారములను సంగముగఁ దెలుసుకొనెను. వరుని చిత్రీఫలకంబును, విద్యాప్రసంగసందర్భములను నామెకెఱిగించెను. ఇట్టి సకలసద్గుణ సంపన్నుండే నాహృదయేశ్వరుఁడని లోలోపల సంతసింపుచు, దీనికే మైన వ్యత్యాసంబుగలుగనేరదు కదాయని పరిపరివిధంబులఁ బండితునిఁబ్రశ్నింపసాగెను. నేమియునురాదుగాని చదువుకున్నవరుండగుటచే ముందుగా నొక్కసమస్యయిచ్చునట; అయ్యది భార్యాభర్తల యన్యోన్యస్యప్రేమానుబంధ విషయమట, ఇతరులకుఁజెప్పరాదట; అద్దానిని మీరు బూరింపనలెవట; పూరింపలేకున్నచో మూఁడుపాదరత్నయోగంబులందినుట కంగీకరింపనలెవట; అందులకు మీరుహృదయపూర్వకముగ నంగీకరించినట్లయిన సంబంధము తిరుగదనిఁజెప్పెను. మీమనోగతంబెఱుంగగోరెదనన, ప్రభావతీ గురునకిట్లనియె ఆర్యా! యోడినచో పరిహారమునుఁబొందుట సమంజసంబేకదా? దానికేమి యాటంకంబని తనభావమును వెల్లడించుచు ప్రసంగించెను.

పండితుండామాటలువిని ప్రభావతీ నీవేమియును సందేహింపకుము. తగినవరుఁడు లభించెను. ఇది నీపూర్వపుణ్యవిశేషము గాని సమస్యాపూరణవిషయముమాత్రము. ఘరమరహస్యముగనుంచుకొనుము. ఈవార్త నీజననీజనకులకైసంజెప్పకుము. తక్కినవ్యవహారమంతయునుఁ జక్కపెట్టెదను. రాజుగారు జాతకంబులనుఁజూచి వినాహమునకు సుముహూర్తమునిశ్చయింపఁబడుచున్నది పోయివచ్చెదను.

నింతలో దంపతులకిరువురకును వ్యతీపాతంబులులేకుండ పంచకరహితమగు సుముహూర్తమును నిర్ణయించిరి. అద్దానిని భానోజీపండితులకుఁజూపిరి. యుక్తంబుగనున్నదనెను. లగ్నపత్రీకనుఁగూడవ్రాసి రాజుగారికి వినుపించిరి అందీతీరుననున్నది.

“శ్రీమన్మహారాజ రాజకేఖవిరుదాంకిత శ్రీశ్రీ విజయపురాధీశ్వర పాదారవిండములసన్నిధికి:—

శ్రీపాంచాలదేశాధీశ్వరుడుగు శ్రీఅనంతపద్మనాథుడు సవినయంబుగ ననుస్కరించి వ్రాయునుభలేఖాములు. స్వస్తిశ్రీ చాంద్రమానప్రభవసోవత్సర మాఘశుకపంచమి సాయువాసరంబున హస్తానక్షత్రము కర్కాటకలగ్నమున నాపునీక చిరంజీవిసాభాగ్యవతి ప్రభావతని, అగర్భకీమతులగు చిరంజీవి విజయప్రసాదనక్తి మన్మథాంబున శాశ్వతహృదయమును పరిచే ననుజ్ఞాభాగ్యదైత్యి. గాన పతంజలముహూర్తమునకు తిమసకుంభాబ రాజబంధుమిత్రపరివారసమేతంబుగావిచ్చేసి, శాశ్వతహృదయచేసికొని మదర్పిత సత్కారంబుల బరిగ్రహించి మహానందాహ ప్రియించుచున్నాము. ఇవియే అనేకసుభలేఖాములు. మంగళానుహత్ శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ

ఇహ తనువిధేయుడు,

అనంతపద్మనాథుడు

పుష్పబహుభద్రశాఖాధీశ్వరవారం

పాంచాలము.

రాజచేజదువబడి సంతకముకేసి, వెండిపల్లెంబున నాల్గు శాశ్వీరభోవతులును, పండితులలంకరించు బనారసుఖాంబులును తాంబూలఫలాదులతో పండితులను సత్కరించి లగ్నపత్రికను శ్రీవిజయభూపాల పండితవర్యులకిచ్చి యుచితసత్కారములగావించి సాగనంపెను. వెంటనే పండితులు వేదవతికింబయనమొనర్ప సన్నాహంబుగావించిరి. నాటినుండియు పాంచాలంబున వివాహప్రయత్నములు రాత్రింబవల్లు విరివిగపనులు సాగించుకొనుచుండిరి.

పండితదత్తకాచార్యులవారును, విరలచ్చటోపాధ్యాయులవారును పండితభానోజీ, ఖండోజీపండితుల యాదరంబున కెంతయు బహూకరించి వారివద్ద శైలప్రంగైకొని వేదవతికిం బయనపైరి. సంబంధము కుదిరినది లగ్నపత్రిక చేతనుకొనిరి వివాహముహూర్తము దగ్గరనున్నది. ఈసంతోషవార్తను రాజనకరించివలెనన్న కుతూహలముతో తమశకటమును మరింతవేగముగ బరుగులెత్తించుటలో బండియిరును యొక్కశీలజారి చక్రమువీడి బండి గుభాలుననేలగూలెను. పాపమా!

బండివాడును క్రిందపడెను. గుర్రముబెడరి త్రాడుతెంచుకొనెను. పండితులు ఖంగారుపడి, అయ్యయ్యో యిదివిమిషార్థబ్రమని మొర్ర లెత్తుచు నొకరిపెనొకరు క్రిందబడిరి గాని పాణిపాయమురాలేదు తిరుగ మరికొంతసేపటికి బండి మరమ్మత్తుచేయబడినది. బండితోలు దారి పండితులతో బాబూ మనోంధర మనలనింతపనిజేసినది. ఇత తోందరజేసుకుండు అనిచెప్పుచు నాటిసాయంకాలమెనిమిది గంటలకే వేదవతీనగరమును జేరగలిగిరి.

రాజును పండితులయొక్కనునవృత్తాంతమునువిని సమాచారం బులను చెలిసికొన తోట్లపడుచుండెను. పండితుల నంతఃపురంబునకు రానియోగించెను. రాజు స్వయముగ హజారముకడ వేచియుండెను. పండితులు అంతిపురద్వారంబు సమీపింపగనేలోనికిగొంపోయియుచి తాననంబులపైగూర్చుండి గుళలాబులు చెలిసికొనెను. పండితులు రత్న భాగపురమాదలి సత్రమునందుబసజేసిన విధానమంతయును రాజుగారికినివేదించిరి. శ్రీఅనంతవద్దనాథునిచే పంపబడినలగ్నపత్రిక నుంజదివి వినుపించి రాజునకర్పించిరి. రాజు మిగులసంతసించి తమ పండితులొచ్చరించిన మహద్విషయమును స్మరించుకొనుచు వారికనేక బహుమానంబులచే సంతృప్తిజేసి పండితులు మార్గమధ్యంబునబడిన శ్రమకై విచారించి వారివారి నిజనివాసంబులకిచ్చెను.

నాటిరాత్రి రాజ్ఞీరాజశేఖరులొలగ్నపత్రికంజదివి చూచుకొని మహానందసాగరంబున నోలలాడి వివాహప్రయత్నసన్నాహంబుసేయుటకుందగిన ఏర్పాటులను నిర్ణయించుకొనుచుండిరి.

పాణిగోహణము.

మాఘముప్రవేశించినది. వివాహప్రయత్నములు విరివిగానేయిం బవల్లుతెరపిలేక పురంబంతయును నలంకరింపుచుండిరి. క్షత్రియులందు రెండు తెగలుగలవు. మొదటిదిసూర్యవంశము, రెండవదిచంద్రవంశము అప్పటికాలమందు బ్రహ్మసంతతివారలగు సూర్యవంశీయులు అరుదుగ నుండిరి. చంద్రవంశపువారికిని సూర్యవంశపువారికిని సంబంధబాంధవ్యములులేవు విశేషభాగము ఋషివంశపుక్షత్రియులపాలన మభివృద్ధిలో నుండుటచే యుత్తమక్షత్రియుల సంబంధములులభించుట కష్టతరముగ

నుండెను. సూర్యవంశము వారిది ఇశ్వాకునిసంతతివారు. వారికి వేదములందలి గోత్రసూత్రములుండెను. మనుబ్రహ్మవంశముయొక్క సప్తమకుమారుడైన వైవస్వత విశ్వగర్భకు ఇశ్వాకుడుద్భవించెను. ఈ ఇశ్వాకునకు శతతనూజులుద్భవించిరి. అందు విజయ, ఉదండ, వికుక్షీయనెడు మువ్వురుసుతులు హిమాచల పర్వతమధ్యకోటి నేలుచుండ, అందొకరికి వికుక్షీక పురాజనుడు గలిగె, వానికి ఇంద్ర బాహుడు, కాకుస్తుడు, ఇనువురు జన్మించిరి. కాకుస్తునకు పృథు జన్మించె, పృథునకు విశ్వగర్భుడు - విశ్వగర్భునకు చంద్రుడు, కౌముబున, వాయునాపుడు-నాభిర్బ్రహ్మదాస్యుడు - కువలయీశుడు-మందుమారుడు-పృథాస్యుడు - హర్మన్యుడు- నికుంభి-బర్హి నాపుడు-గృతాశ్వడు- నెనజిర్బ్ర - పురుకుత్యుడు- మాంధాత-అంబరీషుడు-యువతనాపుడు-హరితుడు - పురుకుత్యుడు-త్రిధన్యుడు-త్రిబంధుడు-సరఃస్యుడు-త్రిసంధుడు - సప్తవత్సుడు-త్రిశంఖుడు-హరిశ్చంద్రుడు-లోహితుడు-సంపకనామధేయుడు-సగరుడు - హళవంతుడు-దిలీపుడు-భగీరథుడు - మూలకుడు - దశరథుడు-నైన విష్ణు-విశ్వనహుషుడు-ఖడ్వాగుడు - దీర్ఘ బాహుడు-రఘువు- బుధశ్చియుడు-అజుడు-దశరథుడు-దశరథునకు-శ్రీరామ-లక్ష్మణ-భరత-శత్రుఘ్నుడు - అను నలువురు పుత్రులుగలిగిరి. ఇట్లు వైవస్వతమను వంశము భాగవతమునందలి నవమ స్కంధమునందు నర్జునపరిబడియున్నది. కలి ప్రవేశించుటతోడనే ఊరాములవారికి ముగ్ధిగోత్రజులైన తపోధనుల గోత్రసూత్రములను ఊత్రియుల కారోపించి, ఇశ్వాకువంశమునకుఁ ధనుంజయగోత్రమనియు, సీతాదేవి వంశమగు జనకచక్రవర్తికి వశిష్ఠగోత్రమనియు, వర్తింపుచుండిరి. బ్రహ్మవంశపు ఊత్రియులందే సూర్య-చాచక్య వంశములుద్భవించెను. ఇంక నీనర్తమాన కాలముననున్న ఊత్రియులగోత్రసూత్రంబులను పాఠకలోకంబుతెలుసుకొనుటకై నిచట వివరింపబడెను.

“శ్రీమన్ మహాపరిచ్ఛేద నర్ణాటక-కోట - కాగిత-పాటవములు-వశిష్ఠ-కౌండిల్య-ధనుంజయ-కాస్య-పాస్య - గోత్రంబులు సతిశయిల్లు మహనీయచారిత్ర మహితవిక్రములైన వరపూసపాటి-సద్వత్సవాయ-

కలిసింది-దాట్ల-కాకర్లపూడి-ఉనిసి-పెన్నెత్తు-ఏజర్ల-పేరి-చర్ల - పాకల
 పాటి-భూపతిరాజు-వలువరి - మంఠిన-అల్లూరి-మందపాటి - గొట్టము
 క్కల-సాగి-గోరింట-కొక్కెర్ల-చింతలపాటి-యాదంతులూరి- సాగిరా
 దద్దయ-జంపెన-జంపన-ముదునుండు-మున్దుండు-ములగపాటి-అడ్డాల
 అడ్డూరి-చేకూరి-చెఱుకూరి-చెఱుకువాడ-శోడ్రాజు-గండ్రాజు-జజ్జూరి-
 మల్లాజు-కొంజేటి-కత్తేటి-కొత్తపల్లి-మల్లపురాజు-కూనపురాజు-ఉప్ప
 లపాటి-పాతపాటి-గొడవర్తి - అబ్బురాడ్-గురదాల-కమ్మ.....శకి
 నేటి-శంపాటి-లకుమురాజు...రుకూర్-యవ్వన-దిందుకూర్-మద్దాల
మల-మందయా-ఏగిరాజు-దండు-సరి.....దలపల్లి -
 చెదవాడ-కోచూరు.....కొలనువాడ-రావిపాటి.....
 ...భూపతిరాజు-యువ్వూరి-ఏవూరి.....గంటి-సామంతపూడి-
 కా.....ధేనువకొండ-ముమ్మనరాజు-గోకరాజు-గణికిపాటియు-
 చండ-గండ్లా-ఏగేశన-వాడపల్లియు-నున్న-వడ్లమూరు - కుచ్చర్లపాటి
 యు-కొక్కెర్లపాటియు-ఏఱుకూరి-యగంబు-తోటకూర-తిరుమలరా
 జు-అద్దేపల్లి-కోనంత-గాధిరాజు-ధరధ్వజరూఢి-పేన్నమరాజు-బుద్ధరాజు
 ధర-దొమ్మిడాల-చామర్తి-దహ్యన-సహ్యనరాజు-అంగర-కణికి - పా
 త్యలమరాజు-కళ్ళేపల్లియు - నడిమిపల్లియు - వెలగలవేటియు - నోచి
 రాజును-పాలుపు మిగుల - ఆవ్యవీరతి తోత్రనావ్యయములలర ధర
 ణిలోపల దాచంద్రితారకముగి - చంద్రగిరిరామ-శ్రీరామ చంద్రుడి
 పుండు పూర్ణకరుణానురక్తిచే బోచుగాతి !!

ఇట్టిముప్పిగోత్రపు క్షత్రియులకును బ్రహ్మవంశపు క్షత్రియుల
 కును, సంబంధములు కుదురక మిగుల శ్రమనొందుచుండిరి. పాఠశాల
 భూపతియు, విజయపురాధీశ్వరుడును బ్రహ్మవంశమునకుఁజెందిన
 సూర్యవంశీయులుగనుకనే సంబంధమనుకూలమైనది. ఈవిషయములు
 వేదవతియందుగల రాజుల కెల్లరకునుఁ దెలిసినవిషయములే ?

విజయప్రసాదునకు మాఘశుద్ధ విదియ యందే పంచశిఖలతో
 నుపనయనముఁజేయ నిర్ణయింపఁబడినది. రాజబంధువులెల్లరును విచ్చే
 యుచుండిరి. సకాలమునకే ముహూర్తముమించకుండ పురోహితులచే
 వడగు పెండ్లికొమరునకును, రాజదంపతులకును మంగళస్నానంబు

లాచరింప సన్నాహములొనర్పబడినవి. రాజదంపతులు పెండ్లిపీటలలంకరించిరి. పురోహితునిచే విఘ్నేశ్వరపూజ పుణ్యానావాచనములు వేదోక్తముగ స్వస్తిమాత్రము లేకరువుజెట్టుచుండిరి. ఇట్లు ఉపనయనమంతయును పూర్తిగా నాల్గుదినంబులును విధియుక్తముగ నెరవేర్పబడెను. విజయసూపాలుడు రాజబంధువులతో వడసోపేతములగు పిడినంటకంబులతో నాల్గుదినంబులును సహపంక్తియుక్తుడై భుజింపుచుండెను. అంతకుమున్నే వివాహ పర్యంతము లన్నియును పూర్తిగావింపబడెను.

క్షత్రియులకు సాధారణముగ పెండ్లివారింటికి పెండ్లికొమరుండు వివాహమునకుఁ దరలిపోవు నాచారములేదు. తాతధర్మమే ప్రధానముగనుక తమఖడ్గమును పాలక యందలంకరించి దానికి యుచిత సత్కారములాచరించి వివాహమొనర్చు నాచారముగలదు. అట్టి విజయప్రసాదుని ఖడ్గము నలంకరించి ముత్యపుసరులపాలకియందమర్చి యందులకు వలయుసామగ్రిలతోడను, రాజబంధువర్గంబులతోడను, భేరి, మృదంగ, వీణాది మంగళతూర్వారవంబులతోడను, పాణిగ్రహణమహోత్సవమును నెరపుకొనుటకై రాజబంధువులెల్లరును పాంచాలమునకేగు సన్నాహంబులుస్థిరపరుపబడినవి. నాటికేయి విజయపురమంతయును దేదీప్యమానములగు విద్యాదీపములచే నలంకరింపబడినవి. నాయుకాల నూరుగంటలకు యూరేగిపుటుత్సవముఁజేసికొని, భోజనావశిష్టములం దీర్చుకొని పాంచాలమునకుఁ బయలుదేరిరి. విజయపురినుండి పాంచాలమునకు ముప్పదియైదుమైళ్లదూరమేగవలయును రాత్రికాలముగుటచే రక్షకభటువర్గముతో నరుగవలసినవచ్చెను. ఆనాటి ప్రయాణములు బహుకష్టము. దారిదోపులుమెండు. అందు నిర్జర ప్రదేశములు-పల్లెలు-పట్టణములు-మధ్య నడవులునుఁ దాటి గమ్యస్థానముఁజేరునప్పటికి బోధుపాడెను.

పెండ్లివారిరాకకై నిరీక్షింపుచుండిన పాంచాలభూపతి వెంటనే మంగళతూర్వారవంబులతో పెండ్లివారి నెదురేగి యుచితమర్యాదలం గావించి, వారినిఁ దోడ్కొని పెండ్లికొమారుని ఖడ్గముగల పాలకిని వెంటసంటి ఎల్లరును వివాహమంటపమునకు సమీపించిరి. అందొక

మూడు చెప్పు దెబ్బల కథ.

చిత్రివస్తుప్రదర్శనశాలయందు విడిదినమర్చిరి. తక్కుంగల రాజబంధువులెల్లరకును, ఆ సమీపమునందే బసలకై వసతుల నేర్పాటుగావించి వారిసామానులందును ప్రవేశింపజేసిరి.

వివాహలగ్నము సమీపించినది. రాజ్యండ్లలియంతయును పాదచారులై పూలతో నలంకరింపఁబడిన పాలకీ వెంటనంటి, మేళ, తాళ, మంగళతూర్యారవంబులతో నూరేగుచు వివాహమంటపంబు ప్రవేశించిరి. పురోహితులు మంత్రాక్షతలనిచ్చిరి. రాజబంధువులెల్లరును యుచితాసనంబులపై సమావిష్టులైరి. కన్యాప్రదాతలకుఁ బాగరు పల్లెరంబులతో పట్టుపుట్టంబులాదిగాగల మర్యాదలను సక్రిమంబుగ నెరవేర్చిరి. పురోహితులు మంత్రములేకరువుఁబెట్టుచుండిరి. ప్రభావతి నలంకరించి వివాహమంటపమున నమర్చిన ఖేరచాటునకుఁ దోడ్కొనివచ్చిరి. విజయప్రసాదుని ఖగ్గమునకే వివాహసాస్కారములుగావించఁబడినవి. పాంచాలభూపతి వారి వంశమర్యాదలనొప్పున నల్లునకైదు గ్రామంబులరణంబుగా పురోహితులచే జదివించెను. నవరత్నస్థగితముగు కిరీటాబును, విచిత్రములగు రత్నహారములను, జలతారు బుటానీతో చిత్రింపఁబడిన చుస్తులును, అశ్వ, గజాందోళికరణంబుగ నొసాగెను. వివాహమిట్లు పూర్తికావించఁబడి సాభాగ్యవతియును ప్రభావతినెల్లరును దీర్ఘసుమంగలీభవ యని ఆశీర్వదించిరి.

రాజబంధువులెల్లరును వడ్లినోపేతంబుగ సహపంజులై భుజించినవెనుక రాజులందరిని ప్రత్యేకముగ పాంచాలభూపతి వెలిసికొనుచు కరస్పర్శంబులచే బహూకరించి యవ్వారల కుచితసత్కారములొనర్చించి వారివారి నిజనివాసంబుల కనిపెను.

వెంటనే పెండ్లికుమార్తెయగు ప్రభావతిని యత్తవారింట కనుపుసన్నాహములు గావించఁబడెను. క్షత్రియులందు పునస్సంధానమునత్తవారింట జరుపుకొను నాచారముగలదు. ఆమహోత్సవమునకు పాంచాలభూపతిచే గూతునకు సారెచ్చీరలును, అల్లునకిచ్చు నరణంబులును, దాస, దాసీజనంబులను, వెంటఁబెట్టుకొని ప్రభావతి పెండ్లిపాలకీయందు బయనమై యత్తవారింటికిఁ బయలుదేరెను. విజయపుర రాజబంధువులు తమతమ నివాసంబులకరగిరి.

నాటిరాత్రియంతయును మాము నిరసాయంబుగ నుండెను. మఱుచటిదినము జాముప్రాద్యైక్కు- నప్పటికి వేదవతి పురము ప్రవేశించిరి. వెంటనే ప్రభావతిని గృహహావేశమనఁజేసినమును నెరపిరి. నాటిదినము వేదవతి యంతయును పిండిగంటకములతో నెల్లరును భుజించి సంతోషసాగరింబున నీమలాడుచుండిరి.

ప్రభావతి యత్త వాటిట కాలువెట్టుటతోడనే నత్తమామలకు సవినయంబుగ నమస్కరించి తనకొరకై నిర్మించిన హజారమునందు బ్రవేశించినది. విద్యావతియగు గోడలి విషయాపిధయతా సత్కారంబుల కంతయు విజయపురదంపతులు సంతసించి మహాదానంద భరితులైరి. నాటిరాత్రియే విజయప్రసాదమును, ప్రభావతికిని పునస్సంధానముమూర్తము నిశ్చయింపబడినది.

5. ప్రతిష్ఠాభంగము.

సాయంకాలముగాజొచ్చును. కోటయంతయును దేదీప్యమానంబులగు విద్యుద్దీపకంబులచే నలరారుచుండెను. స్త్రీలెల్లరును యుత్సాహపూరితులై యలంకారములంజేయుచుండిరి. పేదలు తమవలిక ప్రతిష్ఠ నెల్లునెరవేర్చుకొనునోయను విషయమును యొకరితో నొకరుఁ జెప్పుకొనుచుండిరి. గర్భాదానపుంగుని వివిధకాతుల పుష్పములతోడను, సుగంధద్రవ్యశోభితంబులగు నక్షరపులతోడను, శోభాయమానంబులగు నిలుపుటద్దంబులతోడను, మిగులశృంగారంబుగ నలంకరింపఁబడెను. ప్రభావతియు రఠేదేవియో యనునట్లు నలంకరించుకొనెను. ఎనిమిదిగంటలకే సుముహూర్తము నిర్ణయింపబడెను. దంపతులిరువురిని పునస్సంధాన నిష్ఠితస్థలమునకుఁ దీసికొనిరాబడిరి. అందమర్పఁబడిన హంసతూలికాతల్పంబుపై నాసీనులంజేసి దంపతీయుక్తతాంబూలాదుల నిప్పించిరి. స్త్రీలు పవ్యళింపు పాటలనుఁబాడుచు కరూరచందన తాంబూలాదులచే దంపతుల నలంకరింపఁజేసిరి. మంగళహారతులొసంగిరి. పేరంటాండ్రిందరును మొగమొగంబులం జూచుకొనుచు నేకాంత సంధానమునకై కవాటంబు బంధించి యొకరొకరుగా తమ తమ నివాసంబుల కరగిరి.

ఇట్లు కవాటంబు బాధించుటతోడనే ప్రభావతి పాన్పుపైనుండి లేచి లోపలిభాగమునందలి కవాటంబును బాధించి శయ్యాతలంబు చెంత మానముఁదాల్చి నిలువంబడి భర్తలాలనంబునకై నిరీక్షించుచుండె. ఇట్లెంత తడవు నిరీక్షించినను లాభంబులేకుండె విద్యావతి యగు ప్రభావతి భర్తచెంతకరుగుచు, మనోహరా! మానమునగ్రహించి మిన్నకుండుట భావ్యమా? యనుచుఁ గరస్పర్శనంబుఁగావించి యనురాగపూరిత లోచనయై యాలింగనంబొనర్చెను. అంత నావిజయ ప్రసాదుఁడు చిరునగవుతో నోహో! స్త్రీల సాహసంబు కొనియాడందగినదే? యని మందహాసించితుండై బలికెను. పతిభక్తియై క్తయగు ప్రభావతి పన్నీరుజల్లి సురటీవేయుచు, ఫలహారంబులను భర్త ముందిడి, వీణామీటుచు శృంగారంబుగ సుస్వనంబుతో, బాడుచు వీనులకు విందుజేయుచు, గాలక్షేపము ముగిసినతోడనే భర్త స్వీకరింపగా మిగిలిన పదార్థములను తాను స్వీకరించెను. తరువాత మనోహరాయంచు చెంతఁజేరి తాము సమస్యల నిచ్చుటలో మిగుల ప్రవీణులని మాగురువద్యులదేశించిరి. రసజ్ఞులగువారి సాహిత్య ప్రభావమును సమాస్వాసింపగోరుచున్నదానను. అనుటయుఁ ప్రసాదుఁడు తనలో మరచినదానినిఁ జ్ఞప్తికిందెచ్చుచున్నది. కానిమ్ము యుత్తమ క్షత్రియ వంశమునందుద్భవించి నాప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చుకొనకపోయితినేని నన్నాచంద్రాంశు-ము స్త్రీలోలుండందుకుదా యని నిశ్చయించుకొని తలపంకించుచు ప్రభావతితో నిట్లనెను.

ప్రసా—విద్యావతి బాగుగా జ్ఞప్తికిందెచ్చితివి? “బలవాణ్ ఇంద్రియగ్రాహి” విద్వాంసమపిక్షితి” యనునట్లు విషయమును మరచినతో సల్లాపంబులాడుచుంటిని.

ప్రభా—అంతటి మహద్విషయమేమిఁగలదు?

ప్రసా—విద్యావతులప్రభావంబు పరీక్షింపనిదేపరిగ్రహించుట?

ప్రభా—నన్ను పరిగ్రహించుటఁగూడ నొక సమస్యయేనా?

ప్రసా—అవును?

ప్రభా—అదెట్లు?

ప్రసా—నీ వివాహనిర్ణయమునందే మాపండితులచే చెటువంటి
బడెనుగదా ?

ప్రభా—మీనిర్ణయము మీపండితులకుఁదెలిసిన నాకెట్లు
దెలియును ?

ప్రసా—నోహో ! మిగులచమత్కారవలెమాట్లాడుచుంటివే?
మీ గురువుగారేమియుం జెప్పలేదుగాబోలు ?

ప్రభా—మరచితిని చదువుకొనిన భర్తయగుటచే ముందుగా
నొక సమస్యనిచ్చుననియు, దానిని బూరింపవలెననియు అయ్యది
భార్యభర్తల యన్యోన్య ప్రేమానుబంధయతనుగుననియుం జెప్పె.

ప్రసా—అంతియేనా ? పాపము నిక నేమియుం జెప్పలేదు
కాబోలును ?

ప్రభా—జప్పటకేమున్నది యోడినచో మూడు పాదరత్న
ప్రయోగింబులరణంబుగా స్వీకరించుట కంగీకరించినచో సంబంధము
నిరమని వచ్చిచె.

ప్రసా—అట్లయిన నిదిగో ? పాదరత్న ! ప్రయోగింపవచ్చునా ?

ప్రభా—తామిచ్చుసమస్యపూర్తిగా వింపకున్నచోగదా ?

ప్రసా—పెండ్లాడుటయే సమస్య; ప్రయోగింబులేపూరణము

ప్రభా—తనలో ఏమి? నాగురువెంతమోసగించెను కానిండు
అనుచు నేదియో ఆలోచింపుచుండెను.

ప్రసా—పాదరత్న పైకెత్తి ప్రయోగింపవచ్చునా ?

ప్రభా—పైకెత్తిన చేతినింబట్టుకొని, పట్టియాచారమెవ్వరికై
నంగలదా ? నాకేసంభవించెనా ?

ప్రసా—ప్రయోగసిద్ధిగానిది ప్రేరిగ్రహింప ననకాశములేదు?

ప్రభా—అట్లయిన నావివాహమునకుఁ గర్తవ్యము ?

ప్రసా—మాతండ్రిగారే ?

ప్రభా—వివాహమున కగు ఖర్చులెవరుభరించిరి ?

ప్రసా—మాతండ్రిగారే ?

ప్రభా—అటులైన కర్తలగు తండ్రిగారికేగాని మీకెట్లుహక్కు
గలదు ?

ప్రసా—ఎందువలన ?

ప్రభా—మీ స్వంత సంపాదనచే నన్ను వివాహమాడలేదు గనుక ?

ప్రసా—వివాహమాడినది నేనేగదా ? నాప్రతినిధిరుట్లు ?

ప్రభా—పునరుక్తియెందులకు? మొదటనే జెప్పితిని? ప్రేమానుబంధముచే వివాహమాడితిరిగాని, మీప్రయోజకత్వముచే గాదు ? అందుచే మీ ప్రతినిధి నెరవేర్చుకొనుట ధర్మవిరుద్ధము ?

ప్రసా—అట్లులైన నేమందువు ?

ప్రభా—భర్తచే మూఁడుగాను— ముప్పదిప్రయోగంబులను దిన్నను విధాయకము నా వివాహమునకైన ధనమును మీరు సంపాదించుకొని మీ ప్రతినిధి నెరవేర్చుకొనుట సమంజసము.

ప్రసా—అట్లే సంపాదించి ప్రయోగించెద ? ననుచు పాదరక్షను యథాస్థానముననుంచి కవాటంబుచెంత కరుగుచుండెను.

అంత నా ప్రభావతి వెంటనంటి వెడలుచుంటివేమని హస్తమునుబట్టుకొనఁజూపుచుండ విదలించుకొనుచు, నిన్ను పరిగ్రహించుటకు ముందుగా నీసమస్య పూర్తిగావలెనుగదా ? యనుచు చివాలన హజారమునుదాటి ప్రతిష్ఠాభంగమైనదని లోలోనఁ గుందుచు కర్తవ్యమాలోచింపుచు తనగదియందు ప్రవేశించెను.

ప్రభావతి ఏమియుం బలుకనేరక, చేయునదిలేక తనలోఁదా నిట్లు తలపోసికొనుచుండెను. అయ్యో ! ఇంతటి యవివేకపు సంబంధమెట్లు నాతోడి యంగీకరించెను ? అంగీకరించెబో నాగురువెట్టిమో సమొనరెను ? ఇదియేటిప్రతినిధి ? “దూరస్థాః పర్వతారమ్యాః సమీపాశ్చతు బర్హరాః” అనునట్లు గొప్పతనమునుఁజూచి వరించుటకన్న హేయమింకొకటిలేదు విద్యావంతుడయిన నేమి ? సుగుణవంతములేని విద్య ప్రకాశించునా ? స్త్రీల నింతచులకనజేయుటకేకాజోలును ? తాతమునకుఁ బుట్టినిల్లయి యుండెడు భారతదేశమెట్టిస్థితికివచ్చినది ? స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యములేకుండగను, విద్యావిహీనులుగఁజేయుటంబట్టియే తోడిదేశజల సాభాగ్యమునుభవింపజాలకుండిరి ? భారతీయులు స్త్రీలను గౌరవింపక తమకై సృజించిన పరికరములవలె న్యాయా

మూడు చెప్పు దెబ్బలకథ.

న్యాయవిచక్షణలేక, నుపయోగించుకొనుచున్నారలన్నా! దేశమున కెట్టిమర్దయకాలము సమీపించినది? నాయదృష్ట మీతీరుననున్న తక్కినస్త్రీలమాట నికవేఱుగ భాషింపవలెనా? యనుచుం దలసోసి కొనుచు విచారించిన సేమిఫలంబని నిదురింపసాగెను. గాని నిద్రవచ్చు తెల్లు? తెల్లనారిన నెనరినలన నెట్టియశవాదమునచ్చునోయదిగు లొందుచు, భర్తచే దిరస్కృతమై నువలకు నగదాచు శయ్యపై నొఱగెను.

ప్రసాదాడ్లొక శన గదియందు పోవేకించి, అయ్యో నెంతటి యవమానమునుబొందితిని విద్యావతియగు భార్యను గోరుకొని యప్రతిష్ఠబొందితిని సోమరివలె నింటుకుడి తొడ్డిచేభరణమొందుచు నా జీవితముఁగూర్చి నేనేస్సింపడుచు తిని తొడ్డిగారి ధనముచే వివాహమాడి ప్రతిస నెరవేర్చుకొనుట తగనిపనియని బుద్ధిచెప్పినది. ఇక సేమిగత్యంతరమని విచారింపుట నిదురింపసాగెను.

తెల్లవాడనది ఎవరిగడులయందు వారుండిరి. ఇదియేమివింతయని కోటయందలి వారెల్లరునుఁ గుజగుజలాడుకొనుచుండిరి. యువరాజునుగాని, కోడలినిగాని, నిదియేమని యడుగుటకు సాహసించిన సేమిగోడుమూఁడునోయని మిన్నకుండిరి. ప్రభావతి చలికత్తెలుమాత్రము గదిని పరీక్షించి, నెట్లమచ్చినవలులనే యుండుటచే సంతోషించుకొని, చెలియా? రాష్ట్రవిశేషములు మాకేమియుఁ జెప్పవాయని చిరునగవుతోఁ బరిహసింపసాగిరి అంత నాప్రభావతి నాయనుమానమునకుం దగినయట్లే పరిహసింప ప్రారంభించిరిగా! యని మనోగతంబునఁ దలంచుకొని, సంతోషమభిసంబులుచుచు, అక్కా జెప్పటకేమున్నవి? ఎల్లరకుఁ దెలిసిన విషయములే? నూతనాంశములేమి యుండును?

చెలి—అక్కా గదిలోనిసంగతులందరికెట్లుతెలియును?

ప్రభా—అనుభవజ్ఞులకేయని నాభావము సంతలో మరియొక ప్రస్తావనలోనికిఁదింపి యథాప్రకారము వారితోనాటపాటలం బాడుచుఁ బొద్దుపుచ్చుచుండెను.

విజయప్రసాదుండు యథాప్రకారము ప్రాంతకాలముననే లేచి

కాలోచితకృత్యంబులను దీర్చుకొని, పనిగలిగినట్లు దర్బారునకేగి దివాణపుషరాబును బిలిచి, నాల్గువేలరూప్యములు నాపేరఖర్చువాసి తెండని నియోగించెను. ప్రధానితో మాత్రము నాకు కొన్ని రాజకార్యపు తొందరలుగలవనియు నాకొరకై మీరేమియుఁ వెదుకనవసరములేదని మాత్రముఁ జెప్పెను. నింతలో సొమ్మునంతయును ప్రసాదునియొద్దకు షరాబుచే పంపబడెను.

ప్రసాదుఁడు తనకుఁగావలసిన దుస్తులను, సొమ్మును దీసికొని వడిగల నశ్వముపై నధివసించి ఎవ్వరితోడఁ జెప్పుకుండ తమ పరిసర పాఠదేశమును విడచి యొక పెద్ద రాజబాటబట్టి బోవుచుండెను.

విదేశమునము.

మధ్యాహ్నముగాజొచ్చెను. యవరాజుగారి ప్రయాణమును గుఱించి కోటయందలివారు గుజగుజలాడుకొనుచుండిరి. భోజనమునకు వేళయయ్యెను. మహారాజునకుఁగూడ నీసమాచారముఁ చెలిసెను. వెంటనే మంత్రిని బిలువనంపి ప్రసాదుని యుదంతమునుగూర్చి తెలియు నాయని ప్రశ్నించెను. స్వకీయములగు రాజకార్యపుతొందరలుగలవనియు, హజారమునుండి నాల్గువేలరూప్యములందీసికొని యశ్వవాహనారూడలై జనుచు నాకై మీరు వెదుకవలదనియుఁ దిరుగ త్వరలోనే వచ్చెదననియు, నాతల్లిదండ్రులకీసమాచారమునుఁ దెలుపుడని నాతో జెప్పి వెడలిరని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

ఈవార్త ప్రభావతికిఁగూడ చెలిసెను. నేనకుకొనినట్ల గీడు మూడినదని దిగులొందుచుండెను. ప్రభావతి మనోవిచారముతోడనే నిత్యకృత్యంబులను దీర్చుకొనుచు చెలికత్తెలతో నాటపాటలం గడపుకొనుచుండెను. తల్లి గుణవతియు, మహారాజును విచారసాగరమున నుండిరి.

ఇట్లు విజయప్రసాదుఁడు మధ్యాహ్నమగుసరికొక గ్రామముఁ జేరెను. అందొక బాటసారుల సత్రిముచందు విడిదిచేసెను. సత్రిపు యజమానిచే భోజనసదుపాయములు నిర్వర్తించుకొనెను. తిరుగ సాయంకాలమునకొక పట్టణముఁజేరెను. అందొక పేదరాసిపెద్దమ్మయను నొక ముదుసలియింటఁ బసచేసెను. ఆమె చిరకాలమునుండి

పూటకూల్లయందాడి తేరినయవతి. ఎవరికెట్టి యువచారమునందేయవలెనో ఆమెకు అనుభవముమోడు. యువరాజుగలచే తనయశ్వమును గాయుటకొక పరిచారికిను నియమింపెను. తన జనమునకై దినమున కొకవరహాసపున నిచ్చుటకు సర్వాని చేసికొనెను.

తననిత్యకృత్యములకై మరెక్కో దిరి వెళ్ళుటను నియమించెను అందు తనకు యురకిర్చికు కృత్యమునాయని నియమించెను. రాజు మొదటనే నాయని సంతోషముచేసెను. నామొదల కొలువుందుమని చెప్పెను. నాతనిపనితన మొకపర్యాయము పరీక్షింపనొచ్చెను. యువరాజు నొడలుపట్టి యురకిర్చికునెను. నాతని పనితనమునకు మిగుల సంతోషించి నాలుగురూపలియ్యబోయెను. అంత నాయామిగుల సందేహించి మీవంటిమహారాజుల్ని చిన్నచూపుజూచుట న్యాయముగాదనెను. తరుగఁ బదిహాప్యములియ్యబోయెను. బాబూ! తాము నన్ను సంతోషింపఁ జేసెదని మేలినవారినిది. తమదయగాని నేనేమియును జెప్పకొనుటకు నోరాడకున్నదిని యూరకుండెను. రాజు వానిని సంతోషింపఁ జేసెదనిచెప్పటచే మరె యిరువదిహాప్యంబులిచ్చి యీనారి సంతోషింతువా? యనెను బాబూ! ఇది సంతోషించుటకుఁదిగిన బహూకరణముఁగాదని, నాయాచెప్పెను. రాజు తనలో నోహో! యీరక్షణ మిగుల చమత్కారవలనన్నాడు? కాని; ఒకేపర్యాయము నూరుహాప్యములిచ్చిన నేమనునోయని వెంటనే నూరుహాప్యలిచ్చి సంతోషింతువా? యని రాజుడగెను. అయ్యా! నేనేమిచెప్పగలను? మహారాజుల యచ్యుతహాస మాయదృష్టమనిఁ జెప్పగా విని రాజు మరెనూరుహాప్యములిచ్చిన తన్ను మంచివాడని సంతోషించునేమోయని తానాగ్రామము కొత్తగావచ్చుటచే ఎట్లయిన వాని మెప్పించలించి, వాని బాఠశాలకి తప్పింపజూచుకొనుచుండెను. నాయితో నేను మొదట నిన్ను సంతోషింపజేసెదనని వాగ్దానమొనర్చితిని నిన్ను సంతోషింపజేసింఁగాని నామనంబు తృప్తి నందజాలదు. నిదిగో! మరెందువందలు కలిపి నాల్గువందలిచ్చెను. అంత నాయా బాబూ! సంతోషమునకు విలువలేదు తాము సంతోషింపుమన్న సంతోషించెదను. అన రాజు సందేహించి మరెందువంద

దలిచ్చి సంతోషమా! యనెను? ఒక్క ట్టురక్కరై ఒక్కసారి కారు వండలయ్యెను. అంత నాచుంబట్టెను మిగుల సంతోషముతో బాబూ! సంతోషించితిని మీవంటి యుదారచరితులు లోకమునందుండబట్టియే దానధర్మములు ఖలముగాకుండెను మీవంటి మహారాజుల యాదరమునే సదా గోరుకొనుచున్నవాడనని శెలవుదీసికొని వెడలిపోయెను ఇటులనే తాననుకొన్న దానికన్న మిన్నయై రొక్కముతయును బెక్కు కారణములచే రెండు నెలలగుసరికే తనయొద్దగల సొమ్ముతయును వచ్చుయ్యెను.

ఇక రాజనొద్ద ధనములేదు నిత్యకృత్యములు జరుగుట కాటాకమయ్యెను. తానెట్లు జీవితమును గడుపవలెనో యని నాడంతయును దీనత్వముతో నుండెను. పరిచారకులు భోజనమునకులెండని బిలువ లేవడయ్యెను. మఱికొంతసేపటికి యాపేదరాసిపెద్దమ్మయే స్వయముగ భోజనమునకు బిలువవచ్చెను. అంత నాపెద్దమ్మరాజునై ఖరినింజూచి నాయనా? అట్లు విచారహృదయుండనై యుండినట్లు తోచెడని? తమ కేమిలోపములేయుచుంటిని నావలన నేమి యమానుషము సంభవించినది. నేజేయు యుపచారములందైన యపసవ్యము జరిగినచో యేలినవారు శెలవీయక తప్పదని పరిపరివిధముల దీనత్వముతో నుడువసాగెను. అచ్చా? నీవు నన్ను సకలవిధములను నాయీటనుండుట్లుపచారముల జేయుచున్నవి నీయెడల నాకేమియు గోపము లేదు. నావద్దనున్న సొమ్ముతయును నేటితో శెలవయ్యెను. మరల శేపటివారములో నాకు సొమ్మరాగలదు అంతవరకును ఎట్లుగడపు కొందునోయని విచారింపుచున్నాను గానివేకేమియును లేదనెను అంత నాపేదరాసిపెద్దమ్మ రాజసొమ్ము విశేషముగ ననుభవించుటచే నాయనా? నీవట్లు విచారింపవలదు యేమైన సొమ్ముకావలసినచో నాతో జెప్పిన లేదందునా? మీకేమియును గొరంతలేదు తమ కెంతధనము కావలసిన దీసికొనుచు? లెండు! భోజనమునకు బొద్దుపోయినది అని యువరాజును దేవతార్చనకు దీసికొనిపోయెను నాటనుండియును తనకు గావలసిన రొక్కమును పెద్దమ్మవద్ద తీసికొనుచుండెను ఇట్లు రెండువారములు గడచెను ఇంకను సొమ్మువచ్చు మార్గము లేకుండెను.

మూడు చెప్పబడే బృలకథ.

మరియొక వారముగడచెను ధనమురాదయ్యెను పెద్దమ్మకు రెండువే
లియ్యవలెను. ఎక్కడనుండి ఎట్లు ధనమువచ్చును? అనుదినమును
దత్తరపడుచుండెను వెంటనే ధేర్యగునలంభింపిండునెను. పెద్దమ్మకు
తనసొమ్ము రాదనిభయపడసాగెను. అయ్యా! మీరు యిచ్చనచ్చినట్లు
నాసొమ్ముఖర్చువరకుటయేగాని యేది చిల్లిగివ్వమొనను మీకు వచ్చు
టగానము నేడు నాసొమ్మునంతయును యివ్వవలెనని తొందరజేయ
సాగెను. అంత యనరాజునకేమియును దోచుటలేదు అన్య! మా
యింటినధనమంచి సొమ్మురాలేదు నేనేమిచేయుచును నన్నవ్వొకైనను
నిక్కయించి నీసొమ్ముతీర్చుకొనుము అతియగాని పృథాగా నన్న రవ్వ
కేయటమని బ్రతిమాలుకొనెను అయ్యా! మమ్మలనుగాచినందులకు
నాకు మంచియుపాయము కలదిచ్చిరి. బాగుగానున్నది సరే మీయి
ష్టముచేప్పవనే వర్తించెదను అనుచు నాయూరివారికి బేరముజూ
పించుచుండెను. ఆగామమునందొక తేలియుండెను. ఆతనికి మనిషి
మిక్కిలి యవసరము అందుచే నాతడారాజును బానిసక్రూర రెండు
వేలిచ్చి తన గానుగపై బానిసగినుండుటకుం దిసికొనిపోయెను. ఎవరే
మిచేయగలరు? విధితప్పగుగదా? ఇట్లు రాజు బానిసగ నమ్మువడి
యాతేలియులు గాచుచు వానికిరహచారములు కేయుచు తన ముఠమాని

ఇట్లు కొంతకాలమిండుగడచెను ఒకనాటిరాత్రి, సనమనస్సునందు
మఃఖముబట్టజాలక తనలో తానిట్లు విచారంపసాగెను. “ఏమి నాపూ
ర్వజన్మకృతము మహారాజునింటబట్టి యుత్తిమ కులత్వత్యయడవై
మహారాజభోగంబు లనుభవించుచు నేడ్చి నీచస్వస్థి నవలంబింపవల
సివచ్చెను? వీరక్షకా !! అన్నములున్నెమెటుగని తుట్టియాంగనను
పాదరక్షప్రయోగంబులు దినుమని నిర్భందించిన కతనగదా? నాకిట్టి
దుర్దశప్రాప్తిచె ఆపె యెంతటిలనతియో! ఎంతటికోమలహృదయ
యో! నావెరియనుమానముచే లేనిపోని ప్రళిన యను మిషడెప్పి
తుదికు నాప్రియాంగనయగు ప్రేమావతీనిబాని యహంభావపూరి
తుడనై నేడిట్టి తలుకులివానిసేవజేయుట తటస్థించినది దైవమా!
యిక నాపాపములు మన్నించి నాకు సద్బుద్ధినిచ్చి నన్నుద్ధరింపుము

జగన్నాటకా! నన్నీ చెటనుండి దప్పించు నుపాయమునుఁ గల్పింపుము నిత్యసత్యవ్రతుండగు విజయభూపాలవంశసంభవున కెట్టియవస్థ సంభవించెనే యని తలపోసికొనుచు” యుదయముననేలేచి నిత్యకృత్యములం దీడ్చుకొని జాబాకదానిని తండ్రిగారికి వ్రాయ సంకల్పించెను. మామూలుగా తనయజమానిచే నియమింపఁబడిన పనులు నెరవేర్చి గాను గపై నూనెయాడుచు విశ్రాంతిగలుఁగునప్పుడెల్లను తండ్రిగారికొకలేఖ నువ్రాసి నొక పరిచారకునికేచ్చి వేదవతీనగరమున కంపెను.

పరిచారకుఁడొజాబునుఁ దీనికొని వేదవతీఁబ్రవేశించి విజయభూపాలున కందజేసెను. పుత్రవియోగముచే కృపించియున్న తండ్రి కుమారుని తేనుములు తెలియని సందిగసమయమునందు జాబుచేరిన తోడనే యతనిహృదయము దైజాబువీడ్చి చదునసాగెను “శ్రీమహామహారాజ విజయభూపాల మహారాజుగారి సన్నిధానమునకు మీప్రియపుత్రుఁడు విజయప్రసాదుడు కాలత్రయీనేకవందనతరబులర్పించి వ్రాయు శుభవర్తమానములు నేను భోపాలరాజ్యమునందు సుఖముగఁ గాలక్షేపముఁజేయుచున్నాను. కొన్ని రాజకార్యముల తొందరలచే యంతవరకును మీకు నాతేనుములు తెలుపఁజాలనందులకు మన్నింపుడు త్వరలో నాపని పూర్తిజేసుకొని మనదేశమునకు రాగలను. ఈజాబుచూచినతోడనే మరినాల్గువేలరాష్ట్రములు పంపవలెను. మన్నింపుడు.

వైశాఖశుద్ధ

దశమీ

సీరవారము.

ఈజాబును చూచుటతోడనే మహారాజు మిగుల యానందించెను. ఆజాబును మంత్రికిచ్చెను. మంత్రిలొజాబునుచూచి మనప్రసాదుఁడు భూపాలనగరమునందేదో యొక గొప్పకార్యమును పూనుకొని వెడలెను. గాన తప్పక వెంటనే సామ్యపంపుట కర్తవ్యమని నిర్ణయించిరి ఆజాబును ప్రభావతికిఁ బంపిరి. అద్దానిని ప్రభావతి తీసికొని జాబును సాంగముగ వీక్షించెను. జాబునుచూచుటతోడనే కాగితము నూనెమరకలగుటంగాంచెను. యామె కొకవిధమగు విచారమును

ఇట్లు మీ ప్రియపుత్రుఁడు

విజయప్రసాదుఁడు

భోపాలనగరము.

హర్షమునుగలిగెను. ఇందు చాల మోసముగలదు. నాప్రీతిగాదుండగు విజయప్రసాదుడు గొప్పయువప్రవమునందు జన్మకొని దానిని దప్పించుకొనుటకై పొమ్మకొని పొయ్యిచాచుచున్నాడని వాచెను. గాని విజయభూపాలుడును, మంత్రులును చిలంచిన గాదని నిశ్చయించుకొనెను. గాని తనకుగల యువనూనమునునూతిము ఎవ్వరికిం జెప్పకుండ తానాలోచించి భవిష్యత్తును అని మామలకుండెలియకుండ తాను మాటువేషమున భర్తబాడఁజేయునుకొనవలెనని నిశ్చయించుకొనెను. అంతమానలతో తన పుట్టినింటికిబోయి కొన్నిదినములుండి తలదండ్రులను చూచివచ్చెదనని శేలవంతునికొని పుట్టినింటికి బయనమై వెళ్లెను. అంతమానులు గోడలని దీపి చివరికిరి. తనకొనికును గోడలును యింటచేకుంటుచే దినమొక యుగముగ గడుపనాగిరి.

మాటువేషము.

ఇట్లు ప్రభావతో తన పరిచారకన్యయుతో విజయపురమును వీడి సురత్తముగ పాంచాలమునకేను. ప్రేమకుమారి రాకకై పాంచాలభూపతిమిగుల సంతరించి నెహతో పుత్రికుని ప్రేమతో యాశీర్వదించి గోటలోనికి దోడ్కొనిపోయెను. అటు నాల్గదినములపూర్వము గోష్ఠితో బ్రాహ్మపుష్పి తాను వచ్చినకార్యమును తండ్రిగారితో జెప్పెను. పాంచాలభూపతి మిగుల విచారిచి ప్రభావతీకి దోడ్పడి కోరిన ధనమును, గుడ్డలు మున్నగు వరివారములనుసంగెను రాజపుత్రికి ప్రయాణోన్ముఖులయ్యెను. ఒక వేళుచయందు రాజకుమారునివలె తన వేషముచేపూర్చి చక్కని గుడ్డమును, తినుబాడసంభారములు మున్నగు వరికరంబులను సువరముకొని జీనుపై గూర్చిని నతివేగంబున భోపాలనగరప్రాంతమునకు దిన యశ్వమునుదోలుకొని పోవుచుండెను.

ఇట్లు కొంతదూరమేగుసరికి మహాహృముయ్యెను. అందొక వటవృక్షముక్రింద తనగుడ్డమును ఆపి భోజనాదికృత్యములు నిర్వర్తించుకొని తీరుగ గుడ్డమునెక్కి ప్రయాణముసాగించెను. ఇట్లు యిరువది యామడలదూరమేగుసరికి తా నెక్కినగుడ్డము అలసిపోవుటనుగ్రహించెను. అందొక పల్లెబయట నొక చెట్టుక్రిందగుడ్డమునుకట్టి “దానాను”

వేసి తానాగ్రామమునుం జూడనేగెను.

అందలి జనులొకగుంపుగాజేరి తగవులాడుకొనుచుండిరి. మాఱు వేషంబుననున్న ప్రభావతీయ నడు ప్రద్యుమ్నునిజూచి మహారాజా! మీరు మాయదృష్టవశమున నిచ్చటకువిచ్చేసిరి. మాతగవును తాము పరిష్కరించి పుణ్యముగట్టుకొనుడని వేషుకొనిరి.

అత ప్రద్యుమ్నుడు తగాయివాపడువారల నిరువురినిఁబిలిచి మీమీయుద్దేశ్యములను నాకెరింగిపుడని జెప్పెను. అందొకడు మహారాజా! నేను కుటుంబమునకుఁ బెద్దవాడను. ఈగ్రామముందలి దివాణపువారి నొకరీయంతయును నేనేచేయుచున్నాను. నొకరీకొరకు కొంతభూమిగలదు. నాయరువురు తమ్ములును సదరు భూములను స్వాధీనముచేయక రైతును వలలోవైచుకొని సస్యమును నాకంటనియక కష్టములఁబెట్టుచున్నారు. నిదియే మదీయవృత్తాంతము. తక్కినసోదరులంబిలచి మీతగవేమని జెప్పుడనెను. మహాప్రభూ! మాయస్మ పెద్దవాడే! గాని సదరు నొకరీభూములు మాతండ్రిగారివలన సంపాదించఁబడినవిగాని మానాశానుగతముగ మాతాతగారి సొత్తుగాదు. అది నొకరీభూమియే? ఆభూములకొరకు విశేషధనమును సమిష్టి సొత్తువలన వ్యాజములువేసి మీగుల శ్రమ దమాచులుపొంది సంపాదించితిమి మాతండ్రిగారున్నంతవరకును సమానముగనే యనుభవించితిమి తండ్రిగారి శవమింటనుండగనే తానావారసత్వపు టుద్యోగమునకై దరఖాస్తుచేసెను. తండ్రిగారి అపరకర్మలకైనను తానొక్కడే కొనుకని మమ్ములం బిలువకయే పితృకర్మలాచరించుకొని తండ్రిగారు పోయినవర్తమానమంపక తల్లిమొగమైనం జూడక నక్క వినయంబులతో తన యాశ్రితబంధువులతో తన తమ్ములకు తనపై ప్రేమలేనట్లు ప్రకటించి రోజులు మరలించుకొనెను. అనిజెప్పగా విని మీచరిత్రము బాగుగానున్నది. ప్రస్తుతము మీతగవును పరిష్కరించుటకు కాలవిలంబమగును. ఎందువలననగా? ఎట్టేటుల్యాడుకట్టప్రకారము కుటుంబమునకు పెద్దవాడే అర్హుడుగాని యీవిషయముచాల వ్యత్యాసముగ నుండుటచే రివెన్యూభోగ్యువారు తండ్రిఁజిక్కి కుమాళ్లందరును సమానాధికారులేయని సదరుభూములను సమానముగ నమోజులుచేయుచు

న్నారు. ఆకారణముచే మీతగవు త్వరలో పరిష్కరింపవీలులేదు. మేము చాలదూరమేగవలయును. గాని దాయభాగమును నారించు వాడు వర్షినొండజాలడు. ఎన్నటికైనను నేలఁజెల్లి కొట్టి తీరును. ధర్మమును కాపాడుకొనుటకు వచ్చియున్నప్పుడు తాను ఫలాదులం గొనుటకై బహుశక్తిగల సేనలను స్వీకరించి తరుగ తమ యశ్వముచెంతకీగిరి ప్రదేశనాగిక్యత్యంబుననున్న నొకశయ్యపై నొరగి, తరుగ వేసుచున్నట్లులేచి పర్యాటకు యశ్వమునెక్కెను.

ఇటు నుధ్యాహ్నముగురికి ప్రోవాలవగతులు బ్రేషించెను. అందలి పూటపూట్లబసలు విచారించెను. గ్రామమును మిగుల పృథ్విశీలమైన పేదరాసిపెద్దమ్మబస మిగుల పశ్చిమవి యచటివారిచే వినుటచే అచటనే బసచేసెను. అచట మిగుల గారాబమున యునరాజు జూచి గొబూ! దయచేయుడి! వివాహటి మహారాజులం దరును మాయింటనే నిడదచేసెదరు! మొన్న విజయపురంబను గ్రామముననుండి విజయప్రసాదుడగు మహారాజపుత్రులుగూడ మాయింటనే బసచేసి పాపము భవములేక మిగుల చిక్కుబడిన. అనిచెప్పుచుండ అవ్వా? ఆ యునకుఁజేచటనుండెను. చింతింపగలరా? నాయనా? చింతింపి గాకేమి? పాములేక నాకప్పుబడి యొక తెలు కులవానియింట బసగనెమ్మబడెను. సకల తక్కిన సంగతులు తరువాత విచారించుకొందము అవ్వా నేను మిగుల మార్గానాసముంజెందియున్నాడను ముందుగా నాకు ప్రజనసమపాయములం జేయుము అని చెప్పటతోడనే నాపేదరాసిపెద్దమ్మగోకురిగి యొకగంటలో సర్వమును సిద్ధముచేల మారాను దేవశార్వనకై లెండని తృప్తిగా భుజింపజేసెను.

ప్రత్యమ్నంశిల్లు సంతృప్తిగ భరించిన వెనుక సానధానముగ నాపేదరాసిపెద్దమ్మచే తరువాతికథ సంతయును గ్రహించెను. నాయనా? ఆవిజయప్రసాదుండేమి కావలయును దయచేసి చెప్పడని యడిగెను అవ్వా! వారు నాస్నేహితులలో నొకరు పాపమాస్నేహితుఁడు యిడుమలుం బడుచుండ నూరుకొనలేక సంగతులదగిలిని నాయనా మీవంటిస్నేహితులుండపాపమావిజయప్రసాదునియిడుమలుతుడముట్ట

కుండునా? గాని యిందలివారుమిగుల మోసకులు మీరు బహుజాగ
రూకులై మెలంగుడని లోనికరిగెను.

అంత ప్రద్యుమ్నుడు పెద్దమ్మవలన సంగతులుగ్రహించి ప్రసా
దు నెట్లయిన యాతెలుకులివాని బాటినుండి తప్పించుకొట్టని యాలోచిం
చుచుండెను. అంతనొక ప్రతీహరుడు తమటమా చేతబట్టి రేపటి
దినము భోపాలమహారాజుగారి పుత్రిక వివాహమహోత్సవముగాన
పురజనులెల్లరును వీధులందుండరాదు. మహారాజపుత్రులుండవచ్చును
సామాన్యప్రజలుండిన తీవ్రముగ దండింపబడుదురని దండోరా వేయు
చుండెను. ఆమాటలనువిని ప్రద్యుమ్నుడు మిగుల సంతసించెను.
తెల్లవాటినది పొరుగుారినుండివచ్చిన మహారాజపుత్రుడుగావున తన
కేమియును నిర్బంధములేదని తలంచి, బాగుగానలకరించుకొని యధే
చ్ఛగ వీధియరుగులపై బచారుజేయుచుండెను. సూర్యోదయమైన
కొన్నినిముషములకు మహారాజుగారి వీనుగను బాగుగానలంకరించి
విడువబడెను. అనేకదేశములనుండివచ్చిన రాజకుమారులు రాజమార్గ
ములందు బసలువిడచిరి. ఆవీనుగొండముతో నొకపూలహారమును
బట్టుకొని రాజకుమారులంజూచుచు తమకు ప్రద్యుమ్నునిమెడలో నా
పూలహారమును వేసెను. అంతనావీనుగు అక్కడనేవారి ఆప్రద్యుమ్నుని
తనవీపుపైగల విమానముపై నెక్కించుకొని మహారాజు భవనమున
కరిగెను. అదృష్టముతప్పింప నెవతరము? అనేకదేశచక్రవర్తుల
కుమారుల కంతంబున నాపూలదండవేయక నీపురుషసూపముననున్న
ప్రభావతీకంతంబున దండవేయుట యెంతటి యదృష్టమోజూడుడు.
తొల్లిభర్తృలవారి “రాకన్యానపుహనివృత్తులు మహారాజ్యముందాగినను”
అను నీతిపద్యమును స్మరించుకొనుచు ప్రద్యుమ్నుడు నైరావతంబైకై
ను. ఆగజము తిన్నగా కోటలోనికేగి గొలుపునందు విడచెను. మహా
రాజువచ్చి ప్రద్యుమ్నున కర్హ్యపాద్యాధివిధులచే సకర్యలంగావించి,
యంతిపురిలోనికి దీసికొనిపోయిరి. మహారాజు తనకుమార్తె సుసీలం
బాగిగ్రహణం బొనర్చెను.

అంతనా ప్రద్యుమ్నుడు తనలోదానిట్లు తలపోసికొనెను.
అయ్యో; ఈరాజును మోసగించి పురుషవేషముతో సుసీలం

మూడు చెప్పబట్టిన కథ.

బరిగ్రహించితిని. ఇం దేమిగీడుమూడునో తెలియబడదు. నారహస్యము బయలుబడకుండ బహుశాగ్రహాకతతోనుండి త్వరలో నీపురాబువిడచి స్వస్థానముజేరవలెనని నిశ్చయించుకొనెను. తరువాత నీరహస్యము సుసీలకుండెలిసిన భోపాలమహారాజుచే నెట్టియపకీర్తివచ్చునో యని మనంబు పరిపరివిధంబుల బరితపించుచుండెను. తాను వివాహమాడిన సుసీలసంగతి ముందెట్లుని యిచ్చుకనెనను యాలోచించుకుండెను. క్షత్రియులందు పునఃస్సాధానముచేసికొను నాచారము పుట్టినింటికడ లేదని చదునరులకు ముందే తెలియును ఇట్లు రెండుమాసములు మాటువేషముననే నాభూపాలుని తనుండి ప్రితిదిసమును పట్టణవిశేషం బులారయుచు బురవిహారము సేయుచుండెను.

ఆగ్రామముదలి తేలియింటివైపునకు తనయశ్వమును దోలుచు అందుల తనభర్తను గుర్తుబట్టి తనభర్తను పొదు సహాయమువెదకు చుండెను. ఒకదినము మహారాజును తానును నిష్టాగ్రోత్థితుండగా, మహారాజా! ఈగ్రామముదలి తేలివానియింటగల పరిచారకుడు మిగులసేర్పరియని వి టిని. ఆలెం నాకు ప్రధానసేవకునిగా జేసికొన నుదేశ్యముగలను. వానినెట్లయిన నావశముజేయ గోరుచున్నాననెను. వెంటనే మహారాజుక పరిచారకుని యాతేలివాని యింటికనిపెను. పరి చారకునితో తేలి మహారాజు దర్శనంబునకువచ్చి వేచియుండెను.

మహారాజును నిత్యకృత్యంబులందీర్చుకొని తేలివాని యభిప్రాయమునుచెలిసికొనెను. అయ్యా సేనాపేదరాసి పెద్దవ్యవద్ద రెండు వేలకుంగొంటిని. తాముపిలపించి యడుగవచ్చుననెను. వింటిని సేవకుని మాయొంటనేయుంచి పొమ్ము! నీకు సొమ్ముపంపెదనని లోనికిరిగి మరి రెండువేలధనముగ వేసి మొత్తము నాల్గువేలరూప్యంబులా తేలివానికం పెను. తేలియు మిగులసంతోషించెను. నాటినుండియు, నూతనజామా తయగు ప్రద్యుమ్నునివదనే యాబానిస బానిసత్వముజేయుచుండెను.

రి త ల వ ని త ల ం పు

ఆహా! దైవమాయ! తానొకటితలంపు వేలొకటిజరిగెను. ప్ర ద్యుమ్నుడు శయ్యాతలంబుజేరియిట్లు తలపోసికొనుచుండెను. “భర్తచే బానిసత్వము జేయుచుకొనవలసి వచ్చినది. ఇరుల బానిసత్వమును

మూడు చెప్పబడిన కథ.

మాన్వి నానకముఁజేసికొంటినిగదా ! దీనికేమి? ఈకోటయందీమర్కము బయలుపడిన గీడుమూడును. ఇక నెట్లయినఁ ద్వారలో బ్రయాణసన్నాహముఁజూడవలెను. ఇల్లుబయలుదేరి రెండునెలలయ్యెను. నూతన వివాహమను మిషచే మహారాజనకుఁ జెప్పి ప్రయాణ సన్నాహముఁజేయవలెను. ఇంతవరకు తలంచిన కార్యములన్నియును నెరవేరినవి. ముందు కార్యమునకుఁ గడంగెద” ననుకొనుచు నిడురించెను.

తెల్లవాతెను. ప్రద్యుమ్నుఁడు నిత్యకృత్యములుఁ దీర్చుకొని గుట్టమెక్కి పురంబువైపునకుఁ బోవుచుండెను. అక్కడ జనులుకొందరు పెద్దపెద్దగుంపులుగూడి తగవులాడుకొనుచు డిరి. తనగుట్టము నావైపునకుఁబోనిచ్చి యటనిలిపి యాతగవును వినుచుండెను. అచ్చటిప్రజలు ప్రద్యుమ్ను మహారాజునుఁజూచి; మహాప్రభూ ! చిత్తగింపుఁడు. “ఈ తండ్రిక తెఱచాటు పత్రికాధిపతి; నేటిదీరకాయఁబోలు గ్రామనరసింహవతారుడ నెడు పంచశిఖాడి సార్థకనామము సదాపూజ్యులగు నాయకులనుఁ దూషింపుచుండును. అంతలో మరియొకఁడువచ్చి మహారాజా ? ఈతండ్రికపర్యాయము తనప్రతికలో నిట్లువ్రాసెను.

సీ. ఆనాడు లంకలో రావణాసురుగొల్చి మదిల్లి

మూసేటి మాలలార

తొలుతనమ్మినతవ్వ తొడక్కింద బెట్టుకమరి

తవ్వనమ్మి దుర్మార్గులార

అక్కరదంటకు నటవేడ్కతోబోయి

తెక్కకూడిన మాలకుంకలార

పెండ్లామునంగల్గొబెట్టి బేరములాడు

లాభమార్జించు గులానులార

అని తనకు సంఘమునందుగల గక్క-సమాతయునుఁ బ్రకటించెను.

పైవ్రాతలన్నియును తనకుగలబుద్ధిలేగాని యన్యములుగావు. యిట్టివానిని విడువక దూషించి తిట్టిపోయుచుండ తమదర్శనములభించెగాన వీఁడేదియో జెప్పకొనుచున్నాడు. చిత్తగింపుఁడు.

ప్రద్యుమ్నుఁడు—ఓయీ ! పత్రికాధిపతీ ! వింటివా సమాచారములు నిజమేనా ?

మూ కు చెప్పు వెళ్ళు ల క థ.

అయ్యా ; మహారాజా ! నాకొక గుమాస్తాయద్యోగము కలదు. నాకును పత్రికకును సాబాధములేదు. నాభార్యకు పత్రిక ముందు సర్వ హక్కులునుగలవు. నన్ను మీరు జట్టుముట్టి పాదరక్షోద్రమోగంబులు తెరపిలేక పోయోగించిరి. వారిపాటాబులపై బడితిని ఇక నట్టివాత్రేలు వ్రాయించకూడ నాభార్య పాదము లంబట్టి బ్రతిమాలు కొందునని ప్రమాణ మొనర్చినను ఎవరియిచ్చనచ్చినట్లువారు దూషింపుచుండిరి. నన్నీ బాజీనుండి దప్పించి రక్షించుభారము మీయయ్యెను మహారాజా పాదంబులంబడివిలపించెను. అంతలో మరియొకఁడువచ్చి మహారాజా ! ఇదివరకెన్నో పగ్గాయములికి నీచుతిప్పించుకొనినాడునీనివిడువరాదు మావారు కొందరు చాటుచాటున ధనమిచ్చి నోపించుచున్నారు. అందుచే నీతనియాటలు నేటివరకును నాగించుచున్నాడు. మహాప్రభూ ! యని విన్నవించెను. పగ్గమ్ముడు సో జరిగినది జరిగినది. ఇకముందట్టివాత్రేలు వ్రాయననితాళలువైచుకొననున్నాడు పక్షుతము విడువుడు ఓ పత్రికాధిపతీ ! ఇది మానెట్టివాత్రేలు వ్రాయకుండువేని నీకు తేమముం గలుగును. పొమ్ము. అని నాగించెను. ప్రిజలు మహారాజా మూలమున దప్పి చుకొని పోయెనని గుజగుజ లాడుకొన నాగిరి.

ఒక దినమున పగ్గమ్ముడును మహారాజును నిస్తాగోష్టితో నుండి మామగారితో నిట్లనియె. మహారాజా నేనిలుబయలుదేరి రెండు మాసములయ్యెను. “తలువని తలాపుగి” మీసాబాధముజేకూరినది. ఈశుభవర్తమానము మాతలిదండ్రులకుఁదెలిపి పునస్సంధానముఁగావించుకొనవలెనుగదా ! తాము సాధ్యమైనంతత్వరలో మాప్రయాణమును నాగింపఁ గుతూహలమొందుచున్నానని సవినయంబునఁ జెప్పజామాత తోనిటనియె.

గ్గమ్ము ? ఏల నితఁడొందర. మీదేశంబరగిన నికమీకు స్వేచ్ఛయుండునా ? మీలాడిగారికి వర్తమానముపెదను. ఇకనొక నెలదినములిట్లు స్వేచ్ఛగా నీరాజ్యమందు విహరింపుడు. ఇందుగల వ్యవహారంబుల సస్ఫూరింపుండు. ప్రద్యుమ్నా ? నాకిక కుమారులులేరు. మీరే నాకు జామాతలైననూ పుత్రులైనను ఎన్నఁకికైన యిభోపాల

మీరొడు చెప్ప దేట్లు ల క థ.

అట్లు భారమును వహింపవలసినది మీరే మీరెట్లుజేయుమన్ననట్లు మీమెల్లరమును వహించువారము.

అంత నాప్రద్యముఁడేమియుఁ బలుకనేరక తామెప్పుడు మమ్ములను సాగనంపెదరో ఆభారమాతయును తమదే? త్వరలో నొక పర్యాయము మాజననీజనకులంజూచి మగడి మేమిరువురమును తరలి మీయభిమతంబు నెరి వేర్పగలనని యానఁజెనెను. భూపాలుఁగు యల్లుని వచనంబులకు మిగులసంతోషించి కుమార్తె సుసీల నత్త వారింటకునుపు సన్నాహంబులఁ గావించుచుండెను.

ఇట్లు మూఁడుమాసములు కాజొచ్చెను. ప్రయోగమువహారము మరెనాల్గుదినా బులుండెను. సుసీల నత్త వారింటకునుపు సన్నాహంబులుపుంజియయ్యెను. పౌరులుతాహాపూరితులై పుర బాతయు నలంకరించిరి. ఈలాగా ప్రద్యముఁడొక రజతసిరెయు నొక కాగడా కిరియుఁ జేయించి తనయె దియుంచుకొనెను.

మహారాజు ప్రయాణంబు నీ బుజేసి సుసీలకు సాచీరలు దాసదాసీజనంబులు, వస్తువాహన విశేషాబులును అలునకిరణాబులును, కాశ్మీరఘోషతులును, గట్టబెట్టె లెక్కకు మిక్కిలిగా యనేకచిత్ర విచిత్రంబులగు వస్తువిశేష బులతో శృంగారమగు పొడిస్వాసలయగు ప్రద్యముఁడు వహింప సుసీలయు తలదగ్రలకు నమస్కరించి సంతోషంబున నొక వెడిపాలకీయఁదెచ్చెను. ప్రద్యముని కేవలంబు పొడి కాగడాతో కాగడాయు అమోదపుసి ననుదీసికొని పద్యముని స్వాగతి వద్దనే దివ్యవేయుచుండెను పౌరులెరును వెంటరా మహావైభవంబున మంగళవాద్యబులతో బురింబుతియు నూరేగి చి పాలిమేరదనుక నందరును ప్రద్యమునకును, సుసీలకును శుభంబగుగాక యని మంగళాశీర్వచనంబులుసలిసి సాగినది.

అటనుండి మార్గంబు నిరపాముగనుండుటకునై మహారాజు గొందర చోపుదారీభటులను సహాయ బుగనిచ్చెను కాగడా వేయు చూడిన బానిస ప్రద్యముని పాలకీనెంటనంటును నేర్పతో రాజనకు హితవుగలుగునటు మెలగుచుండెను. ఇటు కొంతదూరం బరుగుసరికి

మాటు వేషముతోనున్న ప్రద్యుమ్నుని పేరుతోనున్న ప్రభావతీ కవి
గారి దేశమునకుంజోపు మార్గమునమీపించుచుండెను.

చేరవలసినది విజయపురము. పోభావతిమాత్రమెట్లయిన విడి
బారినుండి తప్పించుకొని వీరుగమ్యస్థానముచేరకముందే తల్లిదండ్రుల
జూచి అక్కడనుండి విజయపురముదలి అత్తవారింటనుండవలెను.

ప్రద్యుమ్నుడపాలకిని నిలిపి బానిసనించె; అయ్యా! మీర
లెవ్వరో గొప్పవంశమువారివలె గాన్నించుచున్నారు. మీయుదాతము
తెలియకు. ఇది సత్వమోక్షముజేయవలసిన బాగుగా తెలియనట్లు కన్నట్లు
చున్నది గాన నేనొక్కయినా చూచుకొన్నాను. చేరినందలికాగడా
యును, సిద్ధయును యిట్లు తెలిసితిమి నను. ఈపు చాలవినయవిధే
యతగలవాడవు మేమి కేళికి విజయపురంబుచేరవలెను నాకుకొన్ని
రాచకార్యపు యోధులగులవు. మేమిటనుండి యీమార్గంబున
పొందాలమేగిరావలయును. అటనుండి వెంటనే భాగమీదగ విజయ
పురంబుచేరగలకు. గాన నారాశి సునీలను దాసగానీజనంబులను అశ్వ
అవోళికాది సకలపరివారమును మీనశముజేసితిని. గాన బహుజాగ
రూకతతోనుండి నాయూదుస్థుల ధర్మించి విజయపురంబుప యాణంబు
సాగించుచుండును. అనుటయు ప్రద్యుమ్నుని తనదుస్థుల బానిసకు
నీరు మాత్రమువలెనునిభరించి ప్రద్యుమ్నుని పాక్కి ముగ్గురుగూర్చుండ
బెట్టెను. తనలో బానిసయును విజయపురంబు సాగుండు యిచ్చెప్రభావతీ ప్రద్యు
మ్నుని కరిస్త్వమునిచి మాత్రమును జ్ఞప్తిగలదు. గాని తనపతికి తనకు
రాజగుటచే అనుమాని చెను

వెంటనే ప్రద్యుమ్నుడొక యశ్వ బుజెనధరోహించి సతిరయం
బున పొందాలమేగి తానుజేసిన మహాత్యాకార్యములన్నియుచుతల్లిదండ్రు
లకరిగించి వెంటనేతానొకపాలకీపై నకిం ప్రభావతీనామముందాల్చి
యత్తివారింటకరిగి తనమామూలు హజరమునందు గాలక్షేపము
జేయుచుండెను

బానిసరాజు తన పరివారమునుండిసికొని విజయపురంబుచెంత
కరిగి యొకయుద్యానవనంబున పాలకీనినిలిపిమటవిడచిచేసెను. ఎంత
సేపటికిని ప్రద్యుమ్నునిజూడ గానరాకుండెను. ప్రద్యుమ్నుడేవచ్చిన

ప మో వే శ ము.

సాయంకాలముగాజొచ్చెను. విజయపునాడును మిశ్రమున బయలుదేరెను. ప్రభావతియు సుసీలతోమాటులువిచారింపెను. ముందు మాటువేషంబున వివాహమాడినదేగావున మరింతచనువుగా మాట్లాడి గడంగెను. పాంచాలమేగిన పౌర్యమునిసంగతి సుసీలకుఁజెలియదు. సుసీలకు ప్రద్యుమ్నుండే తనభర్తయనిమాత్రముఁ జెలియును. వీరందఱాతనిని విజయపునాడుఁడని పిలచుచున్నవారు. ప్రభావతి సుసీలకు స్వార్థలనాపిన మార్గమధ్యంబునగదలి సమాచారములన్నియునుఁ జెలిసికొని చెల్లెలినిఁగొగలించుకొని సంతోషంబునఁ గాలక్షేపముఁజేయుచుండిరి.

ఒకదినమున పునాడును ప్రభావతి వాజారంబు ప్రవేశించెను. ప్రభావతియు భర్త గారిరాకను నిరీక్షించుచు ముదిరఁసంబుతోయుచితమర్యాదలగావించి సుఖాసీనులై యుటనిన భాషింపఁదొడంగిరి.

ప్రభావతి:—నాథా ! ఎంతకాలంబునకు తమదర్శనభాగ్యంబు! తామేయే దేశంబులకరిగి ఎక్కడిత్రాబులఁగనిరో వినఁ గుతూహలమందుచున్నదానను ?

విజయపునాడు:—వా, శేష్వరీ ! నాటిరాత్రి నీవాజాభము నుండిబయలుదేరి గోపాలనగరాబుప్రవేశించి ఆరాజచేమన్ననలనందో నావయోజకత్వంబుచే యాతనికూతురు సుసీలంబాణిగఁహణంబుచేసికొంటిని. నాసుసీలదిలకి చితివా ?

ప్ర:—జూచితిని. ప్రభావతినిఁ బాఁగిగ్రహణంబునర్చుకొని సుఖాపుచున్నవాగా ? అట్లనేసుసీలయు సుఖాచునుగాబోలు?

వి:—అట్లఁగాదు నాప్రతిసర వేదినతరువాత జూచెదవు?

ప్ర:—సరే పురుషులకున్నంతయోచనలు స్త్రీలకుండునా ?

వి:—గానికేమి? గాని నిన్నుకష్టపెట్టిననాకేమిలాభము. ప్రతిసర వేర్పుకొనుతలంపున నట్లేగితిని?

ప్ర:—ప్రతిసర వేర్పుకొందురా ? ఎట్లు ?

వి:—నికమీదట భోపాలరాజ్యంబంతయును నా యదియే యాతనికూతుని వివాహంబాడితిని. పునస్సంధానమనుమిషచే న్వదే

మునుజే ప్రభావతిహజారముకడకువిచ్చేసిరి. ప్రభావతియుక్క-ముఖార విందమెర్రబాటియుండుటనుజూచి అత్తగారు గోడలినిగొగలించుకొని గుళలంబులడుగ నారంభించెను.

ప్రభావతి అత్తమామలకుఁ బ్రణమిలిగూర్చుండ నియోగించి కుమారుని ప్రజ్ఞావిశేషంబుల నామూలాగ్నిముగ ప్రిజ్ఞాభంగమైన లగాయితు నేటివరకునుజరిగినకథయంతయును బూసగుచ్చిన్లు విస్తరించెను. విజయప్రసాద యు అట్లెనిలువఁబడెను. అత్తమామలకు, ఉత్తరములగాయితు, కాగడావరకును భర్తగారుపొందిన మర్యాదలన్నియును తండ్రిపని నిశ్చేష్టితుడయ్యెను. ప్రగృహమునియొడగలబంటు బానిసరాజుగారి సుసీలసాగతులేమి తెలియును? అనుటయుఁ సుసీలనఁగూడ అచోష్టికరావించి ఆపెనువినాహమాడినది ప్రద్యుమ్నఁడా ప్రనాదూడా? యని ప్రశ్నింపఁజేసెను. తానుపురుషవేషంబున నెరవేర్చినకార్యములు అత్తమామలువిని సుగుణవతియగు య భావతిని మిగులఁగొనియాడి విజయవంశము ప్రభావతివలన పునరుద్ధరింపఁబడిన నని బహువిధ బులఁగొనియాడుదు, కుమారునినిజేరి నాయనా? నీ విద్యావిశేషంబులు యింకఁ బఠింపించినవి. నీ భార్యవలనగదా? నీవు తిరుగ నిటకు స్వదేశ బుంకురాగలిగితివి? చాలుఁజాలు నీవ్రోచ? నీసాదరతులు నిన్నేవరిఁచివి? విద్యావతియగు య భావతియే నీప్రతి ననుదీర్చినది? ఆపె నునవ లిట్లదైవము. ఆమెయిష్టానుసారము మెలగుము. ఇంకముందెన్నఁడును నిట్టిపిచ్చితలంపులుమాని వివేకవంతుడైన మెలంగుమని యనేకప్రకారంబులు కుమారునిమోదలింపెను. విజయ భూపాలుఁడును, గుణవతియు, కోడలుప్రభావతియాచరించిన సాహస కార్యములకచ్చెరువందును మిగులఁ గొనియాడుచుండిరి. నాటిలగాయితు ఎవ్వరైనను ప్రభావతితో యోచింపనిదే కార్యమునుఁదయ సాహసింపకుండిరి.

ఇట్లు పరిహసింపఁబడిన ప్రసాదఁడు ప్రభావతిఁగాసింపజాలకుండెను. ప్రభావతియు పతిభక్తిగలదియగుటచే భర్తగాఁగెన్నిచిక్కులం బెట్టిన సరకుఁజేయక ప్రసాదవకుపచారంబులు జేయుచుండె. ప్రభావతియు ననేకవిధంబుల భర్తగారిమనస్సునుఁగుదురపరచి తనపాండిత్య

మూడు చెవుల దెబ్బల కథ.

ప్రభావముచే వరింపబడినదై ప్రభావతీలతానికుంజంబులు
తనుచ్చాయలపై నల్లుకొని సుగంధశోభితంబులై నొప్పారుచుండె.

ఇట్లు కొన్ని దినములుగడచెను. ప్రభావతీ సుసీలననురాగంబున జూచుచుండెను. ఇకఁ ప్రసాదునకును సుసీలకును పునఃసంధానము గావింపవలెను. అంతవరకును ప్రభావతీ మహాస్వల్ల గురుగుఢము సమయమునకై జూచుచుండెను. ఇట్లునుకొనుచుండ మహారాజగు విజయ భూపాలుఁడు ప్రభావతీకడకువచ్చెను. మామగారికిఁ బ్రణమిల్లి యాశీర్వాదాబులనాచెను. ప్రభావతీనుద్దేశించి ; అమ్మా ? నేడొక కార్యంబునకై వచ్చితిని. మన సుసీలసంగతి విచారింపకుండ నుండఁ జాలక నిట్లునచ్చితిని. నీవేదైననుపాయంబుఁ జెప్పవలయును ?

ప్ర :—అర్యా ! తమకుఁదెలియని ధర్మంబులులేవు. నేనెటులనో, ఆమెయునట్లేదే ? కదమేమి ?

వి॥ భూపాలుఁడు—నీయభీష్టమును నెరవేర్చుము. మాకుమిగుల సంతోషము.

ప్ర :—అట్లులైన నొకపర్యాయము రాజబంధువులనెల్లరను నాహ్వానించి, సుసీలను భర్తగారికి పాణిగ్రహణంబుల దిగాగల శుభంబులెల్లను యథాశాస్త్రీయముగ నెరవేర్చుటయే నాయభిమతంబు !!

వి॥ భూ :—సంతోషము తల్లీ నేటినుండియే తగుప్రయత్నంబులు గావించెదను. నీవు నీఇష్టానుసారము రాజబంధుల సరఫరాలన్నియును నియోగించి యానరింపుము. నేనిదే భోపాలమహారాజాధిరాజులకెల్లరకును శుభతేఖలాఘాతమునైనను తన యాతిపురంబుఁడచెను.

సుముహూర్తము నిశ్చయింపబడెను. పాంచాలభూపతులయొక్కయు, భోపాలనగరాధీశులయొక్కయు, పరివారసమేతంబుగ విజయపురంబు ప్రవేశించిరి. వారికేదగిన బసల సేర్పాటుగావింపబడెను. భోపాలమహారాజునకు విజయభూపాలునితో వియ్యంబాదుట మిగుల సంతోషదాయకముగ నుండెను. బాణిగ్రహణంబు మిగుల వైభవముతో నెరవేరెను. సుసీలప్రసాదులకు పునఃసంధానముఁగూడ జరిగెను. కొన్ని దినంబులు విజయపురమందే సుసీల తల్లిదండ్రులుండి ప్రసాదుని, సుసీలను, ప్రభావతీని తమరాజ్యంబునకుఁదీసికొని వెళ్ళిరి. కొన్ని దినంబు

స్వచ్ఛగా గాలతే పముతేయచుండిరి. ప్రభావతి గర్భంబు
 పుట్టెను. అయిదుమాసాబులచ్చటనే గడవెను. విజయభూపాలుడు
 పోదండ్రునుజూడ తలంపుతో భోపాలనగరమువిచ్చేసి ప్రభావతిని
 వెంటబెట్టుకొని విజయపురమేగెను. విద్యావతియగు ప్రభావతి తల్లిదండ్రులకు
 గురికి శుభవర్తమానమగుపడెను. పాచాలభూపతి యటనుండి
 విజయపురంబువచ్చి గూతునికి వేడుకలాచరించి ప్రభావతిని దోడ్తొని
 పోయెను. ఇట్లెల్లగును సంతోషసాగరంబున గాలము గడుపుచుండిరి.

పల్లవ మేరము.

ప్రభావతి పుట్టినంతరిగినది. విజయభూపాలునకును, గుణవతి
 నేమియుదోచుటలేదు. ప్రభావతికి నవమాసంబులు నిండెను
 పుడేమి వర్తమానము పొగుమో గుని నిరీక్షింపుచుండిరి. భోపాల
 నగరమునుండి సుసీలయు గర్భవతియైనదని వర్తమానమువచ్చెను. దగ
 తులీవర్తమానములను విని మిగుల సంతోషించిరి. సుసీలకు వేడుక
 లాచరించుటకు గుణవతి భోపాలమునకుఁబయలుదేరెను. పాచాలము
 పొడి విజయప్రసాదునకు పుత్రుఁడ కలిగెనని శుభవర్తమానమువచ్చెను.
 పుటనే యీవార్త భోపాలమునకుఁ దెలుసైతేను. ఎలరను సంతోషించిరి.
 భోపాలమహోత్సవమునకు నాహ్వానింపబడిరి. భోపాలమునుండి
 విజయప్రసాదుఁడను, గుణవతియు, సుసీలశర్మయు, పాచాలమేగిరి.
 విజయపురమునుండి మహారాజు విచ్చేసి మనుమని బారసాలమహో
 త్సవమును మహోత్సవమునకు జరుపుకొనిరి. మనుమని నాశీర్వాదించి
 “విజయభూపాలుడని” నామకరణంబున నింపిరి.

పాచాలభూపతియు రాజబాధువుల నెలరకను మహావైధవం
 బుగ వేడుకలుగావించి వారివారిదేశములకు సాగింపెను ఇట్లు వది
 మాసములుగడచెను. ప్రభావతి పుత్రవతియై తిరుగ నత్తవారింటి
 కే తెంచెను. చెల్లెలు సుసీలకును పుత్రుఁడుదయించెనని వర్తమానము
 వచ్చెను. ఆరాజుచే బారసాలమహోత్సవమున కాహ్వానింపబడెను.
 తరుగ వీరెల్లరును భోపాలనగరమునకుఁ బ్రయాణముసాగించిరి. మహా
 సంతోషంబున భోపాలమహారాజు మిగులసంతోషించి బారసాల

మహాత్మ్యవమున నెఱచెను. రాజబంధువులెల్లరును నవ్వెడి యుష్మంతుడవగుగాక!" యనిదీవించి "ప్రద్యుమ్న విజయుడని" కరణంబొనర్చిరి. విజయభూపాలుడు వియ్యంకునిచే నవర్యలంఘన కొన్ని దినంబులట విశ్రాంతి దీర్చుకొనుచుండెను.

ఒకదినమున నిష్టాగోష్ఠితోనుండ విజయభూపాలునితో భోజన మహారాజుని జెప్పదొడగె. మహారాజా! నాకు పుత్రులులేదు. జామాతలైనను, పుత్రులైనను, మీవిజయప్రసాదుడే. ఈరాజ్యరాజు పరులయధీనముగాకుండ మీవిజయునకు హల్లభిషేకమునర్పి నేను తపోవనంబునకేగెదను. మీయీజ్ఞప్తముని ప్రశ్నించెను? ఆర్యా; తమకుఁ దెలియని ధర్మబులులేవు, నేనును పెద్దవాడనైతిని నాకుమాత్రమీతఁడే కుమారుడు నాకిక రాజ్యంబునందలి కాంక్షవదలినది. నేనీవిడ్డల జూచుకొని గాలక్షేపముఁజేసెదను. మీరాజ్యమున కర్హుడుదయ్యెనుగదా? "ప్రద్యుమ్న విజయుడు" అని మదహసనుతో బలికె. అంతటితో నాపస్త్రాపన ముగిసెను.

బారసాల మహాత్మ్యవముగావించుకొని గుణవతియు, ప్రదుడును, ప్రభావతియు, తిరుగ వెంటనే విజయపురముజేరిరి. గుణవతి మనుమనిపి త్తి ముద్దాడుచు నేటికిగదా మనయుట పసిపాపలల్లాడుచు డిరిని యుబలాటమొందుచుండెను. విజయప్రసాదుడును పుత్రసంతోషంబున గాలక్షేపముఁ జేయుచుండెను.

విజయభూపాలుడు భోపాలమును డి విజయపురము ప్రవేశించెను. మంత్రుల పరిపాలనమును పరీక్షించెను. ప్రజలు మహారాజునకు మన్నిమలుదయించెనని వేడుకలుగావించుకొనిరి. విజయభూపాలుడు తనరాజ్యమునందలి ప్రజలు సంతోషించుటకు ఆసంవత్సరము వస్తు

ఈనక్కరలేదని శాసించెను. ఆమహారాజు ప్రకటననువిని రాజును గుల బహూకరించిరి. ఆసంవత్సరముస్వంతభజనానుండిరాజకార్యములకై ధనమును ఖర్చుపరచిరి. మహారాజు ఔదార్యమునకు పదునెనిమిది పరగణాలనుండియు ప్రజలుసభలుచేసి యనేకవిరుదములుప్రసాదించిరి.

సుసీలయు పుత్రవతియై సుఖాబుగ నత్తవారిల్లుచేరెను. ప్రభావతి సుసీల యన్యోన్యప్రేమకెల్లరును సంతోషించుచుండిరి. సుసీలయు

భావతినొద్ద విద్య నేర్చుకొనుచు యనేకధర్మములను వినుచుండెను. భావతీయు తనరాజ్యంబునందుగల స్త్రీలకెల్లరుకును నుచితపాఠశాల ను నెలకొల్పజేసెను. ఇట్లు అత్తకోడండ్లు, మనుమలు సుఖంబుగఁ బలంబుగడుపుచు నాటపాటలతో జీవయాత్రఁ గడపుచుండిరి.

మహారాజు మిగులపెద్దవాడయ్యెను. విజయప్రసాదునికి పట్టాభిషేక మొనర్పఁ గుఱువాలముకలిగెను. పండితులచే సుముహూర్తము శృంఙ్ఖలంబుఁబడెను. నేబదియారు దేశంబులవారికిని శుభవర్తమానము లంబుఁబడెను. పురంబంతయు మిగులశృంగారముగ నలంకరింపఁబడెను. కలభూపతిసామంతప్రభువులెల్లరును పట్టాభిషేక మహోత్సవమునకుఁ జేసిరి. నాటిదినము వదిగంటలకు ముహూర్తము. రాజులెల్లరును రాబరునకేగిరి.

విజయప్రసాదుఁడు శ్వేతాశ్వతులపై నధిరోహించి పారులెల్లఁ బంగళాశీర్వచనంబులుఁబలుక మేళతాళంబులతోనూఁదేగి దర్బారునకుఁ జేసెను. తండ్రి విజయభూపాలునకునమస్కరించి నొకయాసంబునఁ బుచ్చుండెను.

అంత భూపాలుఁడిట్లని యుపన్యసింప ప్రార్థించెను. “మహాప్రభూ! ధీరాజులారా! శ్రీవంతులారా!! నాకుఁ డెబ్బదివత్సరములు నిం నవి. నాచాలనంబులో ప్రజలును, చాలకపాలితులును, సుఖంబుగఁ బాలమునుఁగడపిరని నాయభిమతము. ఇంక నాకీరాజ్యవ్యవస్థఁదీరినది. కిడిదే మీసమక్షమందు నాకుమారుఁడగు నీవిజయప్రసాదునకు రాజ్య గౌరమును వప్పగించుచున్నాడను. ముందు నాయెడల తామెల్లరును కూపిన యుచారభావమునే వీనియందును జూపెదరని నామనోనిశ్చయము. సుముహూర్తము సమీపించినది. ఈకీరీటమును ప్రసాదుని రస్సున నలంకరింపఁజేయుచున్నానని ప్రసాదుని శిరస్సుపై నాకీరీటము వంచెను. అంతట మహారాజులెల్లరును పుష్పవర్షమును గురిపించిరి. అనేకములగు గానుకలనర్పించిరి. వీనినన్నింటిని విజయప్రసాదుఁడు స్వీకరించి యిట్లని చెప్పందొడంగెను.

“మహారాజులారా ! సామంతప్రభువులారా !! పారులారా !!! హేతండ్రిగారిచే యీమహోత్సవము గావింపఁబడి రాజ్యభారము

మూడు చెప్పు దేబ్బల కథ.

చేమితో నప్పగింప వందనములతో స్వీకరించితిని. మీరు యీమహాత్మ్యవమునఁ జూచుటకు నై శ్రమదమాదాలతో నిటకువి నందులకు వందనసహస్రములాచరి పుచున్నాను. మాతాడ్రిగారి నకుఁ నే మీరును నాకు సహకారులై తగిన సలహాలనొసంగ చున్నాడను. నా రాజ్యమునందలి పుజితెంగును శాఖ్యదాయకము జీవయాత్రగడపవలెనని యాశి చుచున్నాను. అన్ని దేశములందుఁ ద్రామమనుమాటలేక సుభిక్షముగ నూడ నాసిగించుచున్నాను. నే రాజ్యభారమును వహించుట కస్తు డనుఁగాక గోయింపు తండ్రిగారి యాజ్ఞచు శిరఃపహి పుట ధర్మక్షధమాగాన నితటితో నీసమావేశము చాలింప ననుజ్ఞవేచుచున్నాడను.” అని యువస్వసిగించి “హాసనము నునుఁ గూర్చుండెను.

కివీశ్వరులు “విజయప్రసాదుని” స్తుతి పుచు గీతములు బాడిరి. మంగళతూర్కారవంబులు మిన్నుముట్టెను. పూజాంబులు మంగళహారతు లొసంగిరి. పరివార బులు కైవారములు సేయుచు మహారాజునకు జే జయధ్వనలుగావించిరి కొంతసేపు దర్బారతయను నిశ్శబ్దము నుండెను. ప్రధానమంత్రి మహారాజులన దరిను ఒక్కొక్కరు నెరుకడంచుచు కరస్పర్శింబులచే బహుకరింపఁబడిరి. తరువాత సామం రాజులను తక్కుగలవారిని నెరుకడఁజిరి. అంతటితో సభముగిసెను. “విజయప్రసాదమహారాజున భగవ తుఁడు రక్షింపుగాక” యనిశబ్దములు మిన్నుముట్టెను. అంతటితో ఎవరికైన బులకువారు శీరిరి.

పొడ్రొంగుంటలయ్యెను మహారాజును, విజయప్రసాదుండును నేబద్ధియారుదేశాధీశ్వరులతో సహావంత్రియుక్తులై షడ్రిసావేతంబుగ భుజించి ఎవరిదేశాంబులకువారిని సాగనంపిరి. ఇట్లు విజయప్రసాదుండు రాజ్యభారమును స్వీకరించి ప, భావతీప, సాదాబున తనకింతవైభవముఁ గలిగెనని మనఃబునందు జ్ఞప్తియుంచుకొని ప, జలను బిడ్డలవలెఁగావా ముచు చిరకాలంబు సుఖంబుగ రాజ్యంబు నేలుచుండెను.

మంగళంమహల్ శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ.

సంపూర్ణము.

సామ్యము	3-0	సంగీత విద్యారంభము	3-0
భగవద్గీత	1-0	సంగీత విద్యారంభము	3-0
డిటా నాగ్యము	1-4	సంగీత విద్యారంభము	3-0
డిటా రామానుజభాష్యము	8-4	సంగీత విద్యారంభము	3-0
శుష్క వేదాంతతత్వసారము	1-4	త్యాగరాయకృతిలు	1-0
డిటాగోజు, క్యాలికో	2-0	ప్రబంధములు	1-0
బాలబాధామృతము	0-8	పాండిత్యగమపాత్యము	1-0
తారి కామృతసారము	0-4	వసుచరిత్ర మూలము	1-0
జన్మరాహిత్యసాధన	0-8	డిటా టీకాతాత్పర్యము	1-0
సుజ్ఞానరత్నావళి	0-6	క్యాలికోబయిదు	1-0
కాలజ్ఞానతత్వము	0-3	సునుచరిత్ర మూలము	1-0
కాలజ్ఞాననచనము	0-2	డిటా టీకాతాత్పర్యము	1-0
సనాకివిశ్వేశ్వరసంవాదం	2-0	క్యాలికోబయిదు	1-0
రాజయోగసాధన	1-0	సారంగధర	1-0
పాఠయోగప్రదీపిక	2-8	శ్రీమహాభాగవతము	1-0
ఘటకోధని	0-8	డిటా నాగ్యము	1-0
వాసుదేవమననము	0-12	డిటా రెండువాద్యములు	1-0
రాజయోగరత్నాకరము	2-0	డిటా నాగ్యం రెండు	1-0
గురుగీతాసారము	2-8	వాల్మీకిములు	1-0
శుద్ధవిద్యుత్తత్వకందార్థ	0-12	ఉత్తరరామాయణము	1-0
ములుటికాతాత్పర్యము		శ్రీమహాభాగవతము	1-0
వేదాంతప్రశ్నోత్తరరత్న	0-6	అదిసభావర్ణములు	1-0
మూల		అరణ్యకర్ణము	1-0
కవల్యామృతసారము	0-6	విరాటోద్యోగకర్ణములు	1-0
శివభక్తితత్వజ్ఞానకీర్తనలు	0-6	భీష్మద్యోధనవర్ణములు	1-0
శుశివ్యసంవాదము	0-8	శాంతివర్ణము	1-0
జ్ఞానగురుభాష్యము	0-12	కర్ణశల్య సాపి కస్త్రీ	1-0
		వర్ణములు	1-0

మోక్షచేష్టచట్టము కథ

13850

“వచ్చితిని” అని మొదటివ్యక్తియనెను.

నాయనలారా! ఈప్రకరణము వ్రాయుటకు నాకును చదువుటకు మీకునుగూడ చిక్కుగా నేయుండును. ఎందువలననని యడుగుచున్నారా? వారెవ్వరో మనకు తెలియదయ్యెను. పోల్చుకొనుటకు దగిన యవకాశములు లభింపవయ్యెను. వారెవ్వరో తెలిసికొను పర్యంతము వారిరువురను గూడ వ్యక్తులనియే బిలువవలయును. ఇది కష్టముగాదా? ఈచీకటిలో చిందలూట సులభమా? కానిండు మనమేమిచేయగలము. మనసౌకర్యమునకై యొకటి, రెండు, అను యంకెలుంచి యిరువుర నంకె లనుకొని వ్యవహరింతము. అందేమి ప్రమాదమున్నది. ముందు పలుకరించినవ్యక్తి రెండనియు, తరువాత పలికినవ్యక్తి యొకటనియు బిల్చుకొని కథాకథనములోనికి బోదము.

రెండు—ఒక్కడవేవచ్చితివా?

ఒకటి—అట్లేరమ్మటివిగదా?

రెండు—నమ్మవచ్చునా?

ఒకటి—తీరకరణశుద్ధిగా!

రెండు—చేతియందు బిస్తోలున్నదా?

ఒకటి—నీకో?

రెండు—నాకు దానితోబనిలేదు.

ఒకటి—నీకు వెనుకసహాయమున్నట్లున్నది?

రెండు—అగును.

ఒకటి—నాకు వెనుక సహాయము లేదుగాన పిస్తోలున్నది.

రెండు—నేను నీకిచ్చుటైకికీడుచు దలపెట్టలేదే.

ఒకటి—నేనేనా నీకు కీడుదలపెట్టినది ?

రెండు—అట్లయిన సంతోషమే. నీవీవ్యవహారమును విడచిపోయెదవా ? లేదా ?

ఒకటి—నేను దీనిని తుదముట్ట జూతును.

రెండు—నీతరముగాదునుమా ?

ఒకటి—అప్పు డాలోచితునులెమ్ము.

రెండు—వలను. ఇప్పుడేపోమ్ము. అట్లయిన మిగిలిన వారు జీవితరు ?

ఒకటి—వారి శిగపూవైన నిక వాడకుండ చేయగలను.

రెండు—అదికల్ల.

ఒకటి—నీది నిర్ధకకన్యత్వము.

రెండు—వృధావాగ్వాద మెందులకు ? కత్తిగట్టెదవనుమాటయే.

ఒకటి—కత్తి సదివరకే గట్టితిని. విమవవనుమాటయే నాయని యడుగుము.

రెండు—అట్లే యుటిననుకొమ్ము. ఏమందువు ?

గణపతి

మొ॥ భాగము రు. 0-12-0. రెం॥ భాగము రు. 0-12 0.

ఆంధ్రదేశములో పుస్తకరచనయందు మిగుల ప్రఖ్యాతిగాంచిన బ్ర॥ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారిచే రచియింపబడినది. వీరు రచించిన నవల లన్నింటిలో మిగుల హాస్యరసప్రధానమైనది. చదువమొదలిడినతరువాత ముగించువరకు సవ్వలేక కడుపు చేతబట్టవలసినదే. వీరిశైలిని గురించి తెల్పుటనవసరము.

కన్నపు దొంగ

అలివేణి సహాయమువలన దొంగయగు సతారాము చేయు అత్యద్భుతపుపనులు, డిటక్టివు ఆఫీసరు అయిన వల్లభ రావుగారు పడినపాట్లు ప్రతివారిహృదయము నాశ్చర్యము జెందించును. వెల రు. 0 12-0

సన్ లైటు బుక్ డిపో, రాజమండ్రి.

పగటి చుక్క

మొ|| భాగము రు. 0-12-0. రెం|| భాగము రు 0-12-0.

ఆస్కానిము, మాణిక్యము చేయుపనులు. పగటిచుక్క
పత్రిపనియు ముందు తెలిపేయే చేయుచుండును. అన్నియు
అద్భుతకార్యములే. ఒకదానిని మించిన అద్భుతము మరియొ
కటి. ఒకదానికంటె దుండగము వేరొకటి. Most Thrilling
వేయేల, యీపుస్తకములు చదువ మొదలిడినతరువాత ము
గించువరకు చుట్ట కాల్చుటకుగాని, పొడుము పీల్చుటకుగాని
తీరికముండదనుట నిశ్చయము.

ఈమూటికథయు ఒకదాని కొకటి సంబంధించియే
యుండును. ఇది యింగ్లీషుభాష ననుసరించి ప్లాటు చేయబ
డినది. తెలుగునం దిట్టి నవలలు లేవనుట నిశ్చయము.

ఈమూటికిని కలిపి వ్రాసిన రు. 2-0-0 మాత్రమే.

సకలైశు బుక్కు డిపో, గాజుపూడి.